

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

ПРАШАЊА И ОДГОВОРИ ПОВРЗАНИ СО РЕГУЛАТИВАТА НА НАРОДНАТА БАНКА ЗА МЕТОДОЛОГИЈАТА ЗА УПРАВУВАЊЕ СО ЛИКВИДНОСНИОТ РИЗИК

Одлука за методологијата за управување со ликвидносниот ризик („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 146/20) и Упатство за спроведување на Одлуката за методологијата за управување со ликвидносниот ризик („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 314/20)

I	Тема	Дефиниции
1.	Прашање	Што се подразбира под вториот дел од дефиницијата на ликвидносниот ризик: „или може да ги обезбеди потребните средства со многу повисоки трошоци“, од точката 2 потточка 2.1 од Одлуката?
	Одговор	Целта на овој дел од дефиницијата е да го опфати ризикот од неможноста за намирување на обврските на банката преку обезбедување доволно средства по соодветни пазарни цени, поради што таа е принудена да ги намира своите обврски со плаќање значително повисоки трошоци од тие коишто вообичаено ги плаќа за да ги обезбеди потребните средства.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
2.	Прашање	Што се подразбира под терминот „мали друштва“ и кои депозити се вклучуваат во категоријата „мали депозити“ од точката 2 потточка 2.11 од Одлуката?
		Под „мали друштва“ се подразбираат: <ul style="list-style-type: none"> – трговците-поединци, – физичките лица коишто согласно со Законот за трговските друштва не се сметаат за трговци, и – трговците коишто согласно со Законот за трговските друштва се сметаат за мали и микротрговци. Во категоријата „мали депозити“ од точката 2 потточка 2.11. од Одлуката се вклучуваат депозитите на наведените субјекти, доколку вкупниот износ на депозитите на малото друштво и лицата поврзани со него не надминува 300 илјади евра во денарска противвредност. Во оваа категорија депозити можат да се вклучат и депозитите на лицата (друштва) од странство, доколку тие друштва ги исполнуваат соодветните критериуми од Законот за трговските друштва за трговци-поединци, за физичките лица коишто не се сметаат за трговци и за малите и микротрговците.

		Ваквиот опфат е поширок од опфатот на терминот „домаќинства“ во Прилогот 2 – Водич за класификација според институционални сектори од Одлуката за контниот план на банките, којшто ги вклучува физичките лица, трговците-поединци и физичките лица коишто согласно со Законот за трговските друштва не се сметаат за трговци, односно не се земаат предвид микро и малите трговци. Терминот „мали друштва“ на ист начин е дефиниран и за потребите на Одлуката за методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
3.	Прашање	Што се подразбира под дефинициите „вонбилансна обврска за ликвидносна поддршка“ и „вонбилансна обврска за кредитирање“ од точката 2 потточка 2.14 и 2.15 од Одлуката? На кој начин банката може да изврши разграничување помеѓу овие преземени вонбилансни обврски? Дали поделбата може да се изврши според производите на банката?
	Одговор	<p>Преземените вонбилансни обврски опфатени со овие две дефиниции ги опфаќаат сите договорно преземени обврски коишто не можат да се отповикаат или можат да се отповикаат под одреден услов, при што и во двата случаи станува збор за неискористениот дел од вонбилансната обврска преземена од страна на банката.</p> <p>Доколку клиентот ја користи оваа обврска на банката за финансирање на своите обврски во следните 30 дена, во тој случај станува збор за вонбилансна обврска за ликвидносна поддршка. Доколку клиентот ја користи за финансирање на своите обврски коишто достасуваат во периодот откако ќе поминат 30 дена, во тој случај станува збор за вонбилансна обврска за кредитирање. Двата случаи главно се однесуваат на неискористениот дел на одобрените рамковни кредити, а крајната поделба ќе зависи од намената на рамката. Оттука, поделбата ќе зависи од карактеристиките на производите на банката и од намената на производот.</p>
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
4.	Прашање	Што се подразбира под „вонбилансна обврска за финансирање на трговската размена“ од точката 2 потточка 2.16 од Одлуката?
	Одговор	Под вонбилансна обврска за финансирање на трговската размена се подразбира обврска преземена од страна на банката за финансирање на своите клиенти, односно финансирање на активностите поврзани со трговијата на стоки и услуги. Примери за овие вонбилансни обврски се: отворените акредитиви, чинидбените гаранции, гаранциите за учество на тендер, другите видови гаранции со кои се гарантира некое извршување, дадените авали и слично.

	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
II	Тема	Опфат и елементи на управувањето со ликвидносниот ризик
1.	Прашање	Дали одредбите од точката 4 потточка 4.6 од Одлуката се применуваат на штедилниците?
	Одговор	Согласно со точката 74 од Одлуката, одредбите од оваа одлука соодветно се однесуваат и на штедилниците. Тоа значи дека на штедилниците нема да се применуваат оние одредби од Одлуката коишто се однесуваат на барањата коишто, согласно со некоја друга одлука или закон, не важат за штедилниците. Оттука, и барањето од оваа точка од Одлуката нема да се однесува на штедилниците.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
2.	Прашање	Дали оцената на можноста за продажба на одредени средства од активата, согласно со точката 6 алинеја 10 од Одлуката, се однесува и на кредитите и како банката да обезбеди база на податоци за движењето на пазарните цени за одредени позиции во услови кога не постојат јавно достапни бази на податоци?
	Одговор	Главна, одредбите од точката 6 алинеја 10 од Одлуката се однесуваат на секое средство (вклучувајќи ги и кредитите) коешто банката може да го продаде за да добие ликвидност. Недостатокот на соодветни пазарни цени е показател за ограничена можност за продажба на тоа средство, што треба соодветно да биде земено предвид при оцената. Во однос на ова прашање треба да се има предвид одговорот на прашањето бр. 1 од темата VII.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
3.	Прашање	Што се подразбира под поимите „значително намалување на депозитната база“ и „влошување на кредитната способност на банката (намалување на нејзиниот кредитен рејтинг)“ од точката 7 став 2 алинеја 1 од Одлуката?
	Одговор	Во рамките на своите интерни акти, банката треба да определи што претставува значително намалување на депозитната база, имајќи ги предвид структурата на нејзиниот биланс, карактеристиките на одделните депозитни производи, профилот на ризик и слично. Истото се однесува и на дефинирањето на „влошување на кредитната способност“, при што треба да се има предвид одговорот на прашањето бр. 15 од темата V. Банката треба да обезбеди соодветна документираност на начинот на утврдување значително намалување на депозитната база и на влошувањето на кредитната способност.

	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
III	Тема	Висококвалитетна ликвидна актива (ВКЛА)
1.	Прашање	Согласно со одредбите од точката 16 став 2 од Одлуката, позициите во ВКЛА се вклучуваат според нивната тековна пазарна вредност, намалена за соодветните корективни фактори. Како ќе се примени ова барање за позициите од ВКЛА за кои не постојат активни пазари?
	Одговор	Постоенето активен пазар е едно од општите барања за да може одредена позиција да се вклучи во ВКЛА. Доколку не биде исполнет овој критериум, банката не може да вклучи ниту една од позициите од точките 19 до 25 во ВКЛА. Единствен исклучок кога не се применува ова барање се позициите наведени во точката 17 став 2, односно паричните средства, изложеностите кон централните влади и централните банки и ликвидносната поддршка со ограничена примена. За позициите за кои Народната банка на својата интернет-страница на редовна основа објавува котации, за утврдување на нивната пазарна вредност банките ќе можат да ги користат овие котации. Притоа, треба да се следат и насоките дадени во Одлуката за методологијата за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 83/17).
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
2.	Прашање	Што се подразбира под „да се неоптоварени средства во следните 30 дена“, согласно со точката 17 потточка 17.1 од Одлуката?
	Одговор	Во однос на барањето за неоптовареност на средствата треба да се имаат предвид точката 2 потточка 2.6 и точката 17 потточка 17.1 од Одлуката, каде што е јасно посочено кои средства можат да се сметаат за неоптоварени. Целта е да не се опфати обезбедувањето коешто банката го дала (за одредена обврска) или коешто го примила (за одредено побарување), а коешто нема право да го користи за добивање ликвидност (на пример во рамките на склучени репо-трансакции).
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
3.	Прашање	Која е разликата помеѓу организиран и регулиран пазар и дали ОТЦ-пазарот организиран од страна на Народната банка би се сметал за активен и голем пазар бидејќи располага со развиена инфраструктура за вршење на тргувањата?
	Одговор	Во точката 2 потточка 2.17 од Одлуката е дадена дефиниција на регулиран пазар. Македонската берза ги исполнува условите од оваа дефиниција поради што може да се смета како регулиран пазар. Слично би било и со секоја друга

		<p>странска берза чиешто работење е согласно со закон и врз основа на добиена дозвола од соодветен надлежен орган во таа земја.</p> <p>Терминот организиран пазар главно ги опфаќа сите ОТЦ-пазари, вклучувајќи го и ОТЦ-пазарот организиран од Народната банка. Притоа, треба да се има предвид одговорот на прашањето број 1 од оваа тема.</p>
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
4.	Прашање	Што се подразбира под „претворање репрезентативен примерок од ВКЛА во готовина“ согласно со точката 18 потточка 18.4 од Одлуката? Каква ќе биде обврската на банката врз основа на оваа потточка доколку сите позиции од ВКЛА се дел од дозволеният исклучок од ставот 2 од оваа потточка?
	Одговор	<p>Банката треба да ги утврдува репрезентативниот примерок од ВКЛА, неговиот износ и фреквенцијата на тестирање од случај до случај (производ), како дел од управувањето со ликвидноста, имајќи ја предвид структурата на своите ликвидни средства, големината на пазарот и слично. Во секој случај, банката треба да го документира целиот процес преку кој ќе може да ја докаже оправданоста на применетиот пристап. Со тоа што тестирањето преку продажба на репрезентативен примерок се врши во нормални услови на работење на банката и на системот, се избегнува ризикот од праќање негативни сигнали кај останатите учесници и не би требало истовремено да се појават повеќе банки на пазарот коишто би продавале ист вид средства (барањето во Одлуката не предвидува кога во текот на годината да се спроведе тестирањето).</p> <p>Доколку сите позиции од ВКЛА се дел од дозволеният исклучок, банката нема да има обврска за тестирање на репрезентативен примерок.</p>
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
5.	Прашање	На кој начин се утврдува исполнувањето на оперативното барање од точката 18 потточка 18.6 од Одлуката, според кое валутната структура на позициите од ВКЛА треба да одговара на валутната структура на нето паричните одливи? Дали ова значи дека стапката на покриеност со ликвидност за сите валути треба да биде поголема од 100%?
	Одговор	Имајќи ги предвид останатите одредби од Одлуката, а особено барањето од точката 9 од Одлуката, барањето од оваа потточка не претставува обврска за банката за одржување стапка на покриеност со ликвидност за секоја валута од 100%. Ова оперативное барање се однесува повеќе на потребата на банката да ја следи структурата на позициите од ВКЛА од аспект на нивната валута и од аспект на валутната структура на нето паричните одливи. Затоа и се користи терминот „одговара“, а не е експлицитно наведено дека треба да постои усогласеност помеѓу валутната структура на ВКЛА и на нето

		паричните одливи. Во исполнувањето на ова барање треба да се имаат предвид и одредбите од Одлуката во кои се ограничува износот на позициите од ВКЛА изразени во друга валута, до износот на нето паричните одливи во таа валута (на пример точката 19 потточка 19.5 став 2 и точката 23 потточка 23.4 алинеја 2).
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
6.	Прашање	Во која позиција и во кој износ се вклучува задолжителната резерва во денари и задолжителната резерва во девизи? Дали штедилниците смеат да ја вклучат задолжителната резерва како позицијата од ВКЛА во рамките на средствата кај Народната банка?
	Одговор	Средствата на жиро-сметката во Народната банка, вклучувајќи го и износот којшто е потребен за исполнување на обврската за задолжителната резерва во денари се прикажува во позицијата „средства кај Народната банка“ (точка 19 потточка 19.2 од Одлуката), и тоа во цел износ, бидејќи банката може да ја користи во целост задолжителната резерва на дневна основа. Имајќи го предвид ограничувањето во однос на можноста за користење на задолжителната резерва во девизи, таа може да се смета како позиција од ВКЛА само за делот којшто банката може да го користи согласно со Одлуката за задолжителна резерва („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 177/21). Согласно со точката 14 од Одлуката за задолжителна резерва, штедилниците не можат да ја користат задолжителната резерва во текот на месецот, поради што овој износ не се вклучува во ВКЛА.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020/8.2.2022
7.	Прашање	Во која позиција од ВКЛА се вклучува задолжителниот депозит кај КИБС (средствата во резервниот гарантен фонд)?
	Одговор	Средствата на банките во резервниот гарантен фонд на КИБС не се вклучуваат во ВКЛА, имајќи предвид дека станува збор за средства кај други финансиски институции, коишто согласно со точката 17 потточка 17.3 не се вклучуваат во ВКЛА (не ги исполнува општите барања), без разлика каде се чуваат тие средства. Овие средства можат да се сметаат за паричен прилив, доколку банката може без ограничување да ги повлече тие средства во следните 30 дена.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
8.	Прашање	Во која позиција од ВКЛА се вклучуваат следниве позиции: – девизните парични средства на ностро-сметките во домашни и странски банки;

		<ul style="list-style-type: none"> - необезбедените депозити со рок на достасување до 30 дена, склучени со домашни и странски банки?
	Одговор	Согласно со точката 17 потточка 17.3 од Одлуката, побарувањата од други банки (домашни и странски) не се признаваат како позиции од ВКЛА, туку можат да се сметаат како парични приливи со стапка на прилив од 100% (доколку достасуваат/можат да се повлечат во следните 30 дена). Истото важи и за која било друга трансакција склучена со друга банка, вклучувајќи ги и тие склучени преку пазарот на пари.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
9.	Прашање	<p>Дали во позицијата од ВКЛА, „изложеност кон или изложеност гарантирана од Народната банка и средства на банката кај Народната банка“, се вклучуваат следниве позиции:</p> <ul style="list-style-type: none"> - задолжителниот депозит во странска валута кај Народната банка; - тековната сметка во странска валута кај Народната банка; - расположливиот депозит преку ноќ, и - расположливиот депозит на 7 дена?
	Одговор	<p>Задолжителниот депозит во странска валута кај Народната банка може да се вклучи во позицијата средства на банката кај Народната банка само до износот којшто банката ќе може да го повлече, согласно со точката 16 од Одлуката за девизен депозит кај Народната банка на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 87/16), додека средствата на тековната сметка во странска валута кај Народната банка се вклучуваат без износот со кој се исполнува задолжителната резерва во девизи, кој банката не може да го користи.</p> <p>Согласно со Одлуката за расположливите депозити („Службен весник на Република Македонија“ бр. 49/12, 18/13, 50/13, 166/13 и 35/15), Народната банка ѝ ги исплаќа депозитите на банката на денот на достасувањето (точка 7), со што не е исполнето едно од оперативните барања од точката 18, поточно барањето од потточката 18.2 (банката да може веднаш да располага со позициите), како и барањето од точката 19 потточка 19.2 од Одлуката (банката да може да ги повлече средствата кај Народната банка во било кое време во услови на стрес). По исклучок на ваквиот генерален пристап, банката може да ги вклучи во ВКЛА расположливите депозити кај Народната банка коишто достасуваат на првиот ден од следните 30 дена.</p>
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020/8.2.2022
10.	Прашање	Дали благajничките записи на Народната банка, коишто ќе достасаат во следните 30 дена, се вклучуваат како позиција од нивото 1 ликвидна актива или пак како позиција во паричните приливи?

	Одговор	Благајничките записи ги исполнуваат условите за вклучување во ВКЛА, без разлика на рокот на нивното достасување, поради што банката може да ги вклучи во нивото 1 ликвидна актива во целиот период додека ги има во нејзина сопственост. Притоа треба да се има предвид правилото дека позиција којашто е вклучена во ВКЛА, не може во исто време да се смета и како паричен прилив (точка 12 од Одлуката).
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
11.	Прашање	Дали во позицијата од ВКЛА, „изложеност кон или изложеност гарантирана од Народната банка“, хартиите од вредност издадени од Народната банка (благајнички записи) треба да се прикажат само по нивната номинална вредност или заедно со дисконтот/премијата/промените во објективната вредност?
	Одговор	Согласно со општото правило од точката 16 од Одлуката, сите позиции се прикажуваат според нивната пазарна вредност, со цел да се прикаже износот што банката би го добила во случај на предвремена продажба на овие позиции. Во однос на ова прашање треба да се имаат предвид одговорите на прашањето бр. 1 од оваа тема и прашањето бр. 1 од темата VII.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
12.	Прашање	Дали во позицијата од ВКЛА, „изложеност кон или изложеност гарантирана од централната влада на Република Северна Македонија“, хартиите од вредност издадени од државата (државни записи, државни обврзници) треба да се прикажат само по нивната номинална вредност или заедно со дисконтот/премијата/промените во објективната вредност? Дали еврообврзниците издадени од државата можат да се сметаат како позиции од ВКЛА, со оглед на фактот дека овие хартии од вредност се прифаќаат од Народната банка како обезбедување при одобрување кредит во крајна инстанца?
	Одговор	Како и за сите останати позиции од ВКЛА, важи општото правило за нивно прикажување согласно со пазарната вредност. Оттука, хартиите од вредност издадени од централната влада не можат да се прикажат според нивната номинална вредност, без да се земе предвид соодветниот износ на дисконтот/премијата/промените во објективната вредност. Исто така, за сите позиции важи и барањето да можат веднаш да се претворат во парични средства (преку нивна продажба, да можат да послужат како обезбедување за добивање дополнителна ликвидност и слично). Имајќи предвид дека еврообврзницата што ја издава Република Северна Македонија ги исполнува овие барања, таа може да се вклучи како позиција од ВКЛА, согласно со нејзината пазарна вредност. Притоа, согласно со точката 17 став 2 од Одлуката, на еврообврзницата, како и на сите останати хартии од вредност издадени од Република Северна

		Македонија или од Народната банка, не се применуваат барањата од точката 17 потточка 17.4 и 17.5 од Одлуката.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
13.	Прашање	Што опфаќа терминот „во земјата во која се презема ликвидносниот ризик“ од точката 19 потточка 19.5 од Одлуката?
	Одговор	Терминот „во земјата во која се презема ликвидносниот ризик“ ги опфаќа: (1) земјата каде што се наоѓа седиштето на банката или (2) земјата каде што се наоѓа филијалата/подружницата на банката којашто го преземала ликвидносниот ризик.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
14.	Прашање	Дали кредитите одобрени на јавни нефинансиски друштва се вклучуваат во ВКЛА, поточно во поднивото 2А ликвидна актива?
	Одговор	Овие кредити се дел од ВКЛА доколку на јавните институции се применува пондер на ризичност од 20%, согласно со регулативата на Народната банка за утврдување на адекватноста на капиталот и доколку кредитите ги исполнуваат општите и оперативните барања од точките 17 и 18 од Одлуката, особено во однос на можноста веднаш да се претворат во готовина. Овој услов е посебно значаен и поради него можеби нема да може вообичаените кредити што им се одобрени на овие друштва да се вклучат во ВКЛА.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
15.	Прашање	Колкаво треба да биде вложувањето во уделите на отворените инвестициски фондови за да може банката да не го смета за значајно, односно да нема потреба да развие детална методологија за утврдување на пазарната вредност и на соодветните корективни фактори, согласно со точката 25 став 5 од Одлуката?
	Одговор	Согласно со точката 4 потточка 4.1 алинеја 3 од Одлуката, банката е должна во политиката за управување со ликвидносниот ризик, поточно во делот на постапките и правилата за утврдување и следење на стапката на покриеност со ликвидност, да го пропише начинот на определување на вложувањата во уделите на отворените инвестициски фондови коишто не се значајни за банката. Притоа, банката треба да обезбеди документираност на целиот процес, со цел да може да се оцени соодветноста и примената на пропишаниот начин на определување на незначајните вложувања во удели на отворените инвестициски фондови.

	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
16.	Прашање	Дали орочените депозити во домашни или странски банки треба да се вклучат во ВКЛА? Ако треба да се вклучат во ВКЛА, дали треба истовремено да се исклучат од износот на очекувани парични приливи од финансиски лица?
	Одговор	Согласно со точката 17 потточка 17.3 од Одлуката, во ВКЛА не можат да се вклучат средствата на или позициите издадени од банки, освен неколку исклучоци коишто се наведени во оваа потточка. Оттука, овие позиции можат единствено да се пријават како парични приливи. Доколку станува збор за позиции коишто ги исполнуваат наведените исклучоци и врз таа основа можат да се вклучат во ВКЛА, тогаш се применува точката 12 од Одлуката, според која позициите коишто ги исполнуваат условите за вклучување во ВКЛА од главата VI од Одлуката не се вклучуваат во износот на очекуваните парични приливи од главата IX од Одлуката.
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
17.	Прашање	Која е причината за исклучување на расположливите депозити коишто достасуваат во следните 30 дена од износот на ВКЛА (поврзано со одговорот на прашањето бр. 9 од оваа тема)?
	Одговор	Расположливиот депозит којшто достасува во следните 30 дена не може да се вклучи во пресметката на ВКЛА затоа што не ги исполнува барањата коишто треба да ги исполнат одделните позиции за да можат да бидат вклучени во ВКЛА. Имено, согласно со точката 3 од Одлуката за расположливите депозити („Службен весник на Република Македонија“ бр. 49/12, 18/13, 50/13, 166/13 и 35/15) „роковите на достасување на депозитите се еден работен ден (преку ноќ) и седум дена, без можност за предвремено повлекување делумно или во целост“, додека согласно со точката 7 од оваа одлука, Народната банка ѝ ги исплаќа депозитите на банката на денот на достасувањето. Ова значи дека и покрај тоа што расположливиот депозит достасува во следните 30 дена, тој не може да биде повлечен во кој било момент до рокот на достасувањето, што е едно од оперативните барања предвидени во точката 18 од Одлуката, а дополнително е предвидено и во точката 19 потточка 19.2 од Одлуката.
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
IV	Тема	Нето паричен одлив
1.	Прашање	Дали при пресметката на нето паричниот одлив се вклучува идната камата којашто треба да ја плати банката, односно клиентот во следните 30 дена или, пак, се вклучува тековната сметководствена состојба на каматата?

	Одговор	<p>Целта е да се опфати каматата којашто би се исплатила/наплатила во следните 30 дена. Притоа треба да се има предвид следново:</p> <ul style="list-style-type: none"> - доколку каматата на депозитот се исплаќа во готовина (не се припишува на депозитот), тогаш на таа камата се применува стапка на одлив од 100%. Доколку му се припишува на депозитот, тогаш го добива истиот третман како депозитот (пр. ако е стабилен мал депозит се применува стапка на одлив од 5%); - доколку каматата врз основа на одредено побарување не му се припишува на главното побарување, тогаш на таа камата банката може да ја примени соодветната стапка на прилив, којашто се применува на главното побарување. Доколку каматата се припишува, оваа камата не се прикажува како прилив. Како прилив ќе се прикаже кога банката ќе го повлече целото побарување (пр. ако каматата му се препишува на дозволеният износ што може да го повлече во рамките на одреден рамковен кредит).
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
V	Тема	Парични одливи
1.	Прашање	До кој износ треба да се вклучат депозитите на физичките лица во позицијата „стабилни мали депозити“, дали само до износот којшто е предмет на обесштетување од Фондот за осигурување на депозити (до 30.000 евра) или пак вкупниот износ на депозитите (точка 30 од Одлуката)?
	Одговор	Депозитите на физичките лица се третираат како стабилни мали депозити само до износот којшто го обесштетува Фондот за осигурување на депозити (до 30.000 евра).
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
2.	Прашање	<p>Што се подразбира под договорен однос согласно со точката 30 потточка 30.1 алинеја 1 од Одлуката? Дали станува збор за договорен однос со банката којшто во моментот на утврдување на паричниот одлив има преостаната рочност од 12 месеци или, пак, депонентот има договорен однос со банката којшто трае најмалку 12 месеци без оглед на преостанатата рочност на тој договорен однос?</p> <p>Дали може да се појасни кои производи го задоволуваат условот од алинејата 3 од оваа потточка (пример, трансакциска сметка, сеф, дебитна картичка)?</p>
	Одговор	<p>Под договорен однос се подразбира договорен однос помеѓу клиентот и банката којшто веќе трае најмалку 12 месеци, без оглед на неговата преостаната рочност.</p> <p>Сите наведени примери го исполнуваат условот од точката 30 потточка 30.1 алинеја 3 од Одлуката.</p>

	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
3.	Прашање	Кои приливи имаат третман на редовни приходи на депонентот (освен приходите врз основа на плата) од точката 30 потточка 30.2 од Одлуката? Дали може да се дефинира број на трансакции во одреден период (на пример број на трансакции во квартал), или, пак, можеби износ во одреден период (износ на трансакции во квартал)?
	Одговор	Како пример за редовни приходи на клиентот (освен приходите врз основа на плата) можат да се сметаат следниве приходи: приливи од кирии од издадени недвижности за кои банката има увид во склучен договор за закупнина, приливи (редовни) од членства во одбори и слично. Банката треба интерно да определи на кој начин ќе утврди дали станува збор за редовен приход или не и за тоа треба да има соодветен доказ, односно соодветна документација.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
4.	Прашање	Врз основа на кои критериуми банката треба да ја оцени веројатноста за одлив на депозитите помеѓу 10% и 15%, односно 15% и 20% од точката 31 од Одлуката?
	Одговор	Согласно со точката 4 потточка 4.1 алинеја 5 и точката 31 став 2 од Одлуката, банката треба во своите интерни акти да го регулира начинот на утврдување на веројатноста за одлив, врз основа на сопственото искуство за веројатноста на одлив на депозитите наведени во оваа точка. Доколку банката нема можност/искуство да врши ваква оценка, Одлуката дава можност за сите нив да се утврди стапка на одлив од 20%.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
5.	Прашање	Што се подразбира под „пристап само преку интернет“, согласно со точката 31 потточка 31.2 од Одлуката?
	Одговор	Барањата на оваа одредба се однесуваат на тоа клиентот да нема можност да ги врши плаќањата/наплатите преку шалтерите на банката. Постојните производи на банките коишто нудат можност за користење на интернетот (електронско банкарство, банкарство преку интернет и слично) не треба да се вклучат во производите од оваа потточка, доколку покрај преку интернет, клиентот може да врши уплати/исплати и преку шалтерите на банката.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
6.	Прашање	Дали девизниот депозит на лице коешто не е резидент (точка 31 потточка 31.5 од Одлуката) нема да влезе во категоријата мали депозити од точката

		30 потточка 30.1 од Одлуката? Дали во оваа точка влегуваат девизните депозити на резиденти?
	Одговор	Како и за кој било друг депозит, доколку девизниот депозит на резидентот/нерезидентот ги исполнува условите од точката 30, тој депозит може да се смета за стабилен мал депозит. Во спротивно, тој депозит би се вклучил во соодветната категорија од точката 31 (доколку станува збор за депозит од физичко лице или од мало друштво) или во некоја од останатите категории (оперативен или неоперативен депозит) од главата VIII од Одлуката.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
7.	Прашање	Каков е третманот на електронските пари при утврдувањето на стапката на покриеност со ликвидност?
	Одговор	Електронските пари не се сметаат за депозити, согласно со закон, ниту се предмет на осигурување/обесштетување, поради што не можат да добијат третман на стабилен мал депозит. Наместо тоа, треба да добијат третман на обврска кон соодветниот клиент и да се примени соодветната стапка којашто би се применила за одлив на депозит од тој клиент. Тоа значи дека ако се обврска кон физичко лице, може да се примени стапка на одлив од 10%, ама не и стапка од 5%, затоа што не се предмет на осигурување.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
8.	Прашање	Што треба да се има предвид при утврдувањето на износот на паричната казна согласно со точката 32 став 1 алинеја 2 од Одлуката?
	Одговор	Во однос на висината на паричната казна којашто треба да се утврди за потребите на точката 32 став 1 алинеја 2 од Одлуката, треба да се има предвид дека паричната казна треба да е со значителен износ. Во тој контекст банката треба да го има предвид следново: <ul style="list-style-type: none"> - во услови на ниски каматни стапки, не може да се смета дека казната определена како процент од каматата ги исполнува условите од оваа точка, - доколку депонентот којшто предвременно би го повлекол депозитот заради казната би добил износ којшто е значително понизок од износот којшто бил вложен на датумот на вложување на депозитот, може да се смета дека таквата казна ги исполнува условите од точката 32 став 1 алинеја 2 од Одлуката, - доколку депонентот којшто предвременно би го повлекол депозитот заради казната би добил износ којшто е еднаков на или незначително понизок од износот којшто бил вложен на датумот на вложување на депозитот, потребна е дополнителна анализа дали е казната доволно висока, на пример да се земе предвид висината на опортунитетните

		<p>трошоци (на пр. ако каматната стапка на депозитот е значително повисока од тековната каматна стапка, па на депонентот не би му се исплаќало да го повлече депозитот и да го вложи по пониска каматна стапка, или ако со повлекувањето депонентот би изгубил значителен износ на каматата или би можел да изгуби одредени субвенции и слично) или висината на трансакциските трошоци (на пр. доколку депозитот е поврзан со друг производ којшто депонентот го користи кај банката),</p> <ul style="list-style-type: none"> - доколку депонентот којшто предвременно би го повлекол депозитот заради казната би добил износ којшто е повисок од износот којшто бил вложен на датумот на вложување на депозитот, таквата казна не би требало да се смета дека ги исполнува условите од точката 32 став 1 алинеја 2 од Одлуката.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
9.	Прашање	<p>Што претставува оперативен депозит, согласно со точката 34 од Одлуката и кои критериуми треба да бидат исполнети за да може одреден депозит да се смета за оперативен депозит?</p> <p>На кој начин се утврдува делот од депозитот којшто е потребен за вршење на активности за порамнување, давање услуги на чување на имот, управување со средства и други слични активности коишто ги нудат банките во рамките на воспоставениот деловен однос со клиентот, согласно со точката 34 став 5 од Одлуката?</p>
	Одговор	<p>Под оперативни депозити се сметаат:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Депозитите коишто се држат заради добивање услуги поврзани со порамнување, чување имот, управување со готовина или други слични услуги поврзани со воспоставен деловен однос со банката: <ul style="list-style-type: none"> - Управувањето со готовина опфаќа производи и услуги коишто му се нудат на клиентот заради управување со неговите парични средства, актива и обврски, како што се плаќање и наплата на дознаки/фактури, администрирање на плаќањата врз основа на даноци, плати и други давачки, водење една сметка за повеќе членки на иста група (англ. cash-pooling), депозитни сметки поврзани со проектно финансирање преку кои се вршат сите плаќања/исплати поврзани со проектот, сметки на платежните институции и слично; - Услуги на порамнување коишто му нудат на клиентот пренос на средства (и хартии од вредност) преку домашниот систем на порамнувања, како што се пренос, порамнување и потврда на платежни налози, кредити преку ноќ или интрадневни кредити за порамнување; - Чување имот, и тоа: давање услуги на чување, известување и обработка на средствата што се чуваат, порамнување на трансакции со хартии од вредност, администрирање на обезбедувањето врз основа на склучените трансакции во име на

		<p>клиентот со трети лица, наплата на дивиденди и други приходи, водење посебни сметки отворени за банки чувари на имот преку кои се врши само порамнување хартии од вредност (односно не се користат за потребите на кореспондентното банкарство), активности поврзани со управување со труст.</p> <p>Без разлика за која вид активност од претходните три станува збор, банката ги смета за оперативни депозити само оние коишто се значајни за клиентот, односно имаат значајно влијание врз неговото работење. За оваа цел, банката треба да развие сопствен пристап во рамките на нејзините интерни акти, за што треба да обезбеди соодветна документираност (точка 4 потточка 4.1 алинеја 7).</p> <p>2) Депозити коишто се држат заради услуги поврзани со воспоставен постојан деловен однос со банката коишто не се опфатени под 1). Сите други активности коишто произлегуваат од воспоставен постојан деловен однос со клиентот и коишто ги исполнуваат останатите критериуми би се опфатиле со депозитите под 2). Имајќи ја предвид горната листа, нема многу примери на останати активности коишто не би биле опфатени со депозитите под 1), особено не во Република Северна Македонија. Во однос на дефиницијата на поимот „значителни износи“, и во овој случај, банката треба интерно да го утврди врз основа на нејзиното искуство во работењето со оваа категорија клиенти/депозити.</p> <p>Оперативните депозити треба да исполнат три главни критериума:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Да имаат значајни правни или оперативни ограничувања коишто оневозможуваат значајни повлекувања средства, односно мала е веројатноста дека такви повлекувања ќе се случат во следните 30 дена. Банките сами треба да развијат интерни критериуми за утврдување дали клиентот може без ограничувања да повлече средства од депозитот. Постоенето правни или оперативни ограничувања главно треба да се поврзе со тоа дали клиентот би имал дополнителни трошоци доколку ги повлече средствата или би било потребно дополнително време за да најде друга банка/финансиска институција којашто би му ја понудила истата услуга. 2. Средствата коишто го надминуваат износот којшто е потребен за извршување на услугите опфатени под 1) или 2) се сметаат за неоперативни депозити (т.н. вишок депозити предвиден во точката 34 став 5 од Одлуката). И за овие потреби банките треба да развијат интерни методи за утврдување на вишокот депозити, коишто треба да користат фактори поврзани со природата на услугата и со тоа како ја користи клиентот таа услуга. Целта е всушност да се утврди она ниво на средствата коешто клиентот треба да го има на својата сметка за извршување на оперативните плаќања, при што може да се земе предвид историското искуство за дневните плаќања на клиентот врз основа на услугата за која е отворен депозитот во текот на одреден временски период. Може да се утврди како подвижен просек на кумулативните плаќања во текот на неколку различни периоди. Секој вишок средства над
--	--	---

		<p>потребното ниво за оперативното работење поврзано со услугата што ја нуди банката го претставува вишокот депозити којшто се смета за неоперативен депозит.</p> <p>Без разлика на начинот на утврдување на вишокот депозити, банката треба да има докази дека оценката е направена на ниво на клиент или на ниво на слични клиенти (според претежната дејност, видот на услугата и слично).</p> <p>3. Кореспондентното банкарство и брокерските услуги не се сметаат за оперативни депозити.</p> <p>Депозитите од финансиски и нефинансиски правни лица коишто се користат за услугите од 1) и ги исполнуваат горните критериуми може да се сметаат за оперативни депозити, додека само депозитите од нефинансиските правни лица коишто се користат за услугите од 2) и ги исполнуваат горните критериуми може да се сметаат за оперативни депозити.</p>
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
10.	Прашање	Дали треба да се задоволени сите наведени услови од точката 34 став 4 од Одлуката или само некои од нив за да се смета дека е воспоставен постојан деловен однос со клиент нефинансиско правно лице, согласно со точката 34 став 1 алинеја 2?
	Одговор	За да се смета дека е воспоставен постојан деловен однос со клиент нефинансиско правно лице, потребно е да бидат исполнети сите услови наведени во точката 34 став 4 од Одлуката.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
11.	Прашање	Како да се утврди листата на активности коишто се значајни за клиентот, односно коишто имаат значајно влијание врз неговото работење за потребите на утврдување на исполнувањето на пропишаните критериуми за оперативните депозити од точката 34 од Одлуката?
	Одговор	Согласно со точката 4 потточка 4.1 алинеја 7 од Одлуката, банката е должна во политиката за управување со ликвидносниот ризик, поточно во делот на постапките и правилата за утврдување и следење на стапката на покриеност со ликвидност, да го пропише начинот на утврдување и листата на активности коишто се значајни за клиентот (подетално образложени во одговорот на прашањето под бр. 9 од оваа тема). И во овој случај банката треба да обезбеди документираност на целиот процес, со цел да може да се оценат соодветноста и примената на пропишаниот начин на утврдување и листата на активности коишто се значајни за клиентот.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020

12.	Прашање	Дали ограничените депозити на физички и правни лица влегуваат во делот оперативни депозити? Каков е третманот на ограничените депозити и која стапка на одлив треба да се примени?
	Одговор	Во однос на ограничените депозити, нивното распоредување ќе зависи од причината поради која се ограничени. Ако се ограничени заради обезбедување одредена кредитна изложеност, тогаш не можат да се сметаат за оперативни депозити и не можат да се сметаат за паричен одлив сè до рокот на достасување на кредитната изложеност, односно до рокот до кога ќе бидат ограничени, во согласност со договорот за обезбедување на кредитната изложеност.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
13.	Прашање	Каков третман треба да имаат депозитите на малите друштва коишто заедно со поврзаните лица надминуваат 300.000 евра во денарска противвредност? Дали за нив банката треба да утврдува оперативен/неоперативен дел на депозитот, како кај корпоративните клиенти, или треба да се сметаат целосно како неоперативни депозити?
	Одговор	Доколку станува збор за депозити коишто на малите друштва им служат за извршување на некоја од активностите наведени во точката 34 став 1 од Одлуката, во тој случај банката го третира делот од депозитите којшто е потребен за вршење на овие активности како оперативен депозит. Остатокот има третман на неоперативен депозит.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
14.	Прашање	Кои обврските претставуваат оперативни трошоци за банката, согласно со точката 36 од Одлуката?
	Одговор	Како оперативни трошоци можат да се сметаат трошоците поврзани со оперативното работење на банката, како на пример плати, кирии, режиски трошоци и слично. Исто така, во оваа категорија треба да се вклучи и премијата којашто банката му ја плаќа на Фондот за осигурување на депозитите.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
15.	Прашање	Што претставува значајно намалување на кредитна способност на банката, согласно со точката 44 од Одлуката?
	Одговор	Вообичаено, намалувањето на кредитната способност на банката може да се поврзе со намалувањето на кредитниот рејтинг, на пример за 3 степени (англ. notches). Со оглед на фактот дека кредитните рејтинзи не се присутни во

		домашната економија, односно нема правни лица со кредитен рејтинг од меѓународна рејтинг агенција (вклучувајќи ги и банките), не може да се користи ваквото дефинирање. Во таков случај, согласно со точката 4 потточка 4.1 алинеја 9 од Одлуката, банката треба во рамките на своите интерни акти, да утврди што се подразбира под значајно намалување на нејзината кредитна способност.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
16.	Прашање	Дали банката треба да пресмета паричен одлив за депозит којшто е ставен како обезбедување за одредена изложеност?
	Одговор	Депозитот којшто е ставен како обезбедување за одредена изложеност не треба да се смета како паричен одлив, доколку: изложеноста не достасува во следните 30 дена, договорот за залог на депозитот не дозволува негово повлекување пред целосна наплата на изложеноста и износот на депозитот не го надминува износот на изложеноста (износот што ја надминува изложеноста и што може да се повлече во следните 30 дена, треба да се смета како паричен одлив).
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
17.	Прашање	Каков е третманот на сертификатите на депозити при утврдувањето на стапката на покриеност со ликвидност?
	Одговор	Третманот на сертификатите на депозити зависи од тоа дали станува збор за преносливи хартии од вредност или не. Ако се преносливи имаат третман на должнички хартии од вредност (точка 39 од Одлуката). Ако не се преносливи тогаш имаат третман на депозит и ја добиваат соодветната стапка на одлив, во зависност од клиентот.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
18.	Прашање	За кои видови други производи и услуги можат да се пресметаат дополнителните парични одливи коишто може да настанат во следните 30 дена, согласно со точката 49 од Одлуката?
	Одговор	Дополнителните парични одливи од други производи и услуги, согласно со точката 49 од Одлуката, треба да опфатат прилично ограничен број случаи. Главно, најголемиот дел од производите и услугите на банката треба да бидат опфатени со другите видови одливи, а оваа група дополнителни одливи треба да се однесува на ретки видови производи и услуги (исклучоци) како што се: <ul style="list-style-type: none"> - обврски за финансирање коишто можат да произлезат од активности на банката за гарантирање емисија на хартии од вредност,

		<ul style="list-style-type: none"> - неискористени кредити и аванси на правни лица коишто би се случиле во следните 30 дена, но одливот не е фиксно определен со договор. Вакви примери се најчесто поврзани со финансирање на големи проекти (аеродроми, енергетски капацитети), - неповлечени средства врз основа на склучени договори за кредити обезбедени со станбени објекти (во периодот од одобрување на кредитот од страна на банката до негово повлекување од страна на клиентот), - кредитни картички (што можат да се отповикаат безусловно во кое било време, без отказан рок, коишто не му се познати на клиентот, ама банката ги има подготвено за да му ги достави), - дозволени пречекорувања на трансакциски сметки (коишто банката ќе му ги одобри на клиентот, иако тој нема поднесено барање), - планирани одливи поврзани со обновување на постојните или одобрување нови кредити на физички и правни лица (постои очекување дека клиентот ќе побара продолжување/обновување на кредитите), - вонбилансни обврски за финансирање на трговската размена: преземени вонбилансни обврски врз основа на отворени документирани акредитиви коишто се потврдени, вклучувајќи ги и тие кај кои стоката којашто се плаќа со акредитивот служи како инструмент за обезбедување, чинидбени гаранции, гаранции за учество на тендер, сите други гаранции со кои се гарантира одредено извршување, односно не се гарантира исполнување одредена кредитна обврска од должникот.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
19	Прашање	Дали депозитите на јавните нефинансиски друштва коишто ги исполнуваат условите за „мали друштва“ пропишани во точката 2 потточка 2.11 од Одлуката, можат да се вклучат во категоријата на мали депозити?
	Одговор	Имајќи го предвид начинот на работењето и организацијата на јавните институции (јавните нефинансиски друштва), а со тоа и ризикот поврзан со нив, оваа одлука, исто како и Одлуката за методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот, предвидува поинаков третман за јавните институции од третманот на малите друштва. Оттука, за потребите на оваа одлука, јавните институции не треба да се вклучат во опфатот на малите друштва, без разлика на нивната големина.
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
20	Прашање	Кој износ се смета за мал депозит на малото друштво, имајќи го предвид ограничувањето дека вкупниот износ на депозитите на малото друштво и лицата поврзани со него не надминува 300 илјади евра?
	Одговор	Под „мали депозити“, согласно со дефиницијата од точката 2 потточка 2.11 од Одлуката, се подразбираат депозитите на физичките лица и депозитите на малите друштва, доколку вкупниот износ на депозитите на малото друштво

		<p>и лицата поврзани со него не надминува 300 илјади евра во денарска противвредност. При утврдувањето на овој износ се земаат предвид депозитите на сите лица поврзани со малото друштво (физички лица, мали друштва, правни лица и слично). Притоа, како мал депозит се смета само депозитот на малото друштво, додека депозитите на останатите лица коишто се поврзани со малото друштво се распоредуваат во останатите категории парични одливи, во зависност од видот на одливот, односно клиентот на банката.</p> <p>Со оглед на фактот што депозитите на малите друштва во Република Северна Македонија не се предмет на обесштетување од Фондот за осигурување на депозитите, тие не можат да се третираат како стабилни депозити со стапка на одлив од 5% без разлика на исполнувањето на критериумот во однос на износот од 300 илјади евра во денарска противвредност. За депозитите на малото друштво и лицата поврзани со него, може да се применува најмалку стапка на одлив од 10%, или 10% до 15%, односно 15% до 20%, во зависност од тоа кои од условите од точката 31 од Одлуката се исполнети.</p>
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
21.	Прашање	Дали при пресметката на одливот на малите депозити се зема предвид само износот којшто достасува во следните 30 дена?
	Одговор	Стапките на одлив од точките 30 и 31 од Одлуката се применуваат на сите мали депозити коишто би се случиле во следните 30 дена, што значи дека треба да се вклучат и одливите врз основа на орочените мали депозити, коишто не ги исполнуваат условите од точката 32 од Одлуката. Имено, согласно со точката 32 од Одлуката, банката може да примени стапка на одлив од 0% на орочените мали депозити коишто депонентот не смее да ги повлече во следните 30 дена или може да ги повлече во следните 30 дена, но треба да плати парична казна. Доколку депозитот (или негов дел) не ги исполнува овие услови, на тој депозит (или на делот што не ги исполнува условите) се применуваат соодветните стапки на одлив од точките 30 или 31 од Одлуката.
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
22.	Прашање	<p>Како треба да постапи банката во случаите кога вкупниот износ на сите депозити на клиентот го надминува износот што е предмет на обесштетување, согласно со Законот за Фондот за осигурување на депозити, при што клиентот во исто време има неколку вида мали депозити на кои се применуваат различни стапки на одлив, согласно со точките 30, 31 и 32 од Одлуката?</p> <p>На пример: Клиентот има вкупен износ на депозити од 60 илјади евра, од кои средства во износ од 50 илјади евра се орочени депозити коишто ги исполнуваат барањата од точката 32 од Одлуката (се применува стапка на</p>

		одлив од 0%), а останатите 10 илјади евра се средства на трансакциска сметка.
	Одговор	<p>Во примерот банката треба да примени стапка на одлив од 0% на орочениот депозит којшто ги исполнува условите од точката 32 од Одлуката (50 илјади евра), а на остатокот од 10 илјади евра којшто се чува на трансакциска сметка, треба да примени некоја од стапките од точката 31 од Одлуката. Ваквата поделба произлегува од одредбите на точките 30, 31 и 32 од Одлуката. Имено, точката 32 од Одлуката претставува исклучок од точките 30 и 31, што значи дека банката е должна за секој мал депозит прво да утврди колкав дел ги исполнува условите за стабилен мал депозит, а остатокот да го распореди во соодветните категории (стапки на одлив) од точката 31 од Одлуката. Во примерот, делот од 30 илјади евра којшто е предмет на обесштетување се смета за стабилен мал депозит согласно со точката 30 од Одлуката, а остатокот од 30 илјади евра, банката го распоредува во соодветните категории од точката 31 од Одлуката.</p> <p>Со оглед на фактот дека 50 илјади евра од овој мал депозит ги исполнува условите од точката 32 (орочени мали депозити коишто депонентот, согласно со условите од договорот, не смее да ги повлече во следните 30 дена или може да ги повлече во следните 30 дена, но треба да плати парична казна), на тој износ банката може да примени стапка на одлив од 0%. Притоа во износот од 50 илјади евра влегува целиот стабилен мал депозит (30 илјади евра) и дел од останатиот мал депозит (20 илјади евра) којшто е распореден во категориите од точката 31 од Одлуката. На остатокот од 10 илјади евра, банката ја применува соодветната стапка на одлив од точката 31 (10%, или 10% до 15%, односно 15% до 20%, во зависност од тоа кои од условите од точката 31 се исполнети).</p>
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
23.	Прашање	Дали под „фиксен рок на достасување којшто истекува во следните 30 дена“, согласно со точката 31 потточка 31.4 од Одлуката, се мисли на сите орочени депозити чијшто рок на достасување истекува во следните 30 дена или, пак, се мисли на депозитите коишто се орочени на рок пократок или до 30 дена?
	Одговор	Одредбата од точката 31 потточка 31.4 од Одлуката се однесува на сите орочени депозити чијшто рок на достасување истекува во следните 30 дена или се со дефиниран фиксен отказан рок пократок од 30 дена.
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
24.	Прашање	Дали треба да бидат исполнети сите критериуми кои се наведени во точката 31 потточки 31.1 до 31.5 од Одлуката за да се примени стапка на одлив повисока од 10% или доволно е да биде исполнет само еден од нив?

	Одговор	Доколку е исполнет само еден од критериумите од точката 31 потточка 31.1, 31.2, 31.3, 31.4 и 31.5 од Одлуката се применува стапка на одлив повисока од 10%. Висината на стапката на одлив (помеѓу 10% и 15% или 15% и 20%) ќе зависи од тоа кои критериуми ќе бидат исполнети, и тоа дали само критериумот од точката 31 став 1 потточка 31.1 или два и повеќе критериуми, имајќи ги предвид одредбите од точката 31 став 2 алинеи 1 и 2 од Одлуката.
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
25.	Прашање	Со која стапка на одлив треба да се пријават одливите врз основа на депозитите од финансиски лица?
	Одговор	Во точката 29 став 3 од Одлуката е предвидено дека на паричните одливи врз основа на обврските коишто не се опфатени во точката 29 став 1, банката треба да применува стапка на одлив или стапка на користење од 100%. Оттука и на одливите врз основа на депозитите на финансиски лица со преостаната рочност до 30 дена, банката треба да примени стапка на одлив од 100%.
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
26.	Прашање	Дали за малите депозити коишто се користат како обезбедување на кредитните изложености коишто не достасуваат во следните 12 месеци треба да се примени стапка на одлив од 0% или не треба воопшто да се земат предвид при пресметката на стапката на покриеност со ликвидност? Каков би бил третманот на ваквите депозити на правни лица доколку служат како обезбедување за кредитни изложености?
	Одговор	Основната цел на стапката на покриеност со ликвидност е зајакнување на краткорочната отпорност на банките, односно поседување доволен обем ВКЛА за покривање на нето паричните одливи во услови на стрес, во следните 30 дена (не се зема предвид период од 12 месеци). За депозитот којшто е ставен како обезбедување за одредена изложеност, без разлика дали е мал депозит или депозит на правно лице, не се применува стапка на одлив од 0%, односно не треба воопшто да се смета како паричен одлив во пресметката на стапката на покриеност со ликвидност. Притоа, треба да се има предвид одговорот на прашањето број 16 од оваа тема, како и одговорот на прашањето број 11 од темата VIII - Начин и содржина на известување на Народната банка.
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020

27.	Прашање	Каков е третманот на малиот ограничен депозит чијшто износ го надминува износот на кредитната изложеност којашто ја обезбедува и може да се повлече во следните 30 дена? Дали ваквиот депозит се распоредува согласно со точките 30, 31 и 32 од Одлуката или, пак, се применува стапка на одлив од 100%?
	Одговор	На износот на депозитот којшто ја надминува изложеноста за која е ставен како обезбедување и којшто може да се повлече во следните 30 дена треба да се применуваат соодветните стапки на одлив од точките 30, 31 и 32 од Одлуката.
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
28.	Прашање	Дали при утврдувањето на износот на стабилен мал депозит се зема предвид износот на обврската којашто клиентот ја има кон банката (на пример врз основа на кредитна изложеност одобрена од банката)?
	Одговор	За потребите на точката 30 од Одлуката, како стабилни мали депозити се сметаат депозитите коишто, согласно со закон, се предмет на обесштетување од Фондот за осигурување на депозитите. Притоа, не се земаат предвид обврските на депонентот кон банката.
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
29.	Прашање	Дали средствата за услугите брз трансфер на пари примени на соодветни сметки може да се сметаат за оперативни депозити, иако со договорот за вршење на овој тип услуги не се предвидени правни и оперативни ограничувања со кои ќе се оневозможи повлекување на средствата во следните 30 дена?
	Одговор	За да се сметаат депозитите за оперативни депозити треба да имаат значителни правни или оперативни ограничувања коишто оневозможуваат значителни повлекувања средства, односно мала е веројатноста дека такви повлекувања ќе се случат во следните 30 дена (согласно со Законот за вршење на услуги брз трансфер на пари клиентот треба да има депониран износ од најмалку 20 илјади евра на посебна сметка во банката). Банката сама треба да развие интерни критериуми за утврдување дали клиентот може без ограничувања да повлече средства од депозитот, имајќи ги предвид одредбите од договорот, но и вообичаениот начин/услови за извршување на соодветните услуги. Така, постоењето правни или оперативни ограничувања може да се поврзе со тоа дали клиентот би имал дополнителни трошоци доколку ги повлече средствата или би било потребно дополнително време за да најде друга банка/финансиска институција којашто би му ја понудила истата услуга.

	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
30.	Прашање	Дали износот на преземените вонбилансни обврски врз основа на неискористените лимити на кредитни картички и неискористените дозволени пречекорувања на трансакциски сметки треба да се намали за износот на вонбилансните обврски врз основа на финансирање на трговската размена, согласно со точката 41 став 1 од Одлуката, пред да се примени стапката на користење од 5%, согласно со точката 42 став 1 алинеја 1 од Одлуката?
	Одговор	<p>Точката 41 од Одлуката ги дефинира паричните одливи врз основа на преземени вонбилансни обврски на кои треба да се примени соодветната стапка на користење од точката 42 став 1 од Одлуката. Одливите од вонбилансните обврски врз основа на финансирање на трговската размена не се вклучуваат во оваа група парични одливи, туку на нив се применуваат одредбите од точката 49 од Одлуката (затоа се бара вкупниот одлив од преземените вонбилансни обврски да се намали за износот на вонбилансните обврски врз основа на финансирање на трговската размена).</p> <p>На неискористениот дел од преземените вонбилансни обврски може да се примени стапка на користење од 5% (во кој би се вклучиле и неискористените лимити на кредитни картички и неискористените дозволени пречекорувања на трансакциски сметки), доколку ги исполнува условите за вклучување во портфолиото на мали кредити (согласно со Одлуката за методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот). Имајќи го ова предвид, како и карактеристиките на вонбилансните обврски врз основа на финансирање на трговската размена, неискористениот дел од преземените вонбилансни обврски којшто ги исполнува условите за вклучување во портфолиото на мали кредити би се намалил за износот на вонбилансните обврски врз основа на финансирање на трговската размена, единствено доколку овие вонбилансни обврски се одобрени на мали друштва.</p> <p>Исто така, износот на неискористениот дел од преземените вонбилансни обврски се намалува и за вредноста на даденото обезбедување коешто ги исполнува условите предвидени во точката 41 од Одлуката. Притоа, намалувањето на преземените вонбилансни обврски за износот на преземените вонбилансни обврски врз основа на финансирање на трговската размена и за износот на даденото обезбедување се врши пред примената на соодветната стапка од точката 42 став 1 од Одлуката.</p>
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
31.	Прашање	Дали на неискористениот дел од преземените вонбилансни обврски кон клиент којшто не ги исполнува условите за вклучување во портфолиото на мали кредити се применува стапка на користење од 10% или, пак, некоја друга стапка?

	Одговор	<p>На неискористениот дел од преземените вонбилансни обврски за кредитирање клиент којшто е нефинансиско правно лице, централна влада, централна банка, јавна институција или мултилатерална развојна банка се применува стапка на користење од 10%, согласно со точката 42 став 1 алинеја 2 од Одлуката. Оваа стапка се применува и на неискористениот дел од преземените вонбилансни обврски за кредитирање на малите друштва коишто не ги исполнуваат условите за вклучување во портфолиото на мали кредити.</p> <p>На неискористениот дел од преземените вонбилансни обврски за ликвидносна поддршка се применува стапка на користење од 30%, согласно со точката 42 став 1 алинеја 3 од Одлуката, доколку клиентот е нефинансиско правно лице, централна влада, централна банка, јавна институција или мултилатерална развојна банка или мало друштво коешто не ги исполнува условите за вклучување во портфолиото на мали кредити.</p>
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
32.	Прашање	Дали во пресметката на паричните одливи за неискористениот дел од преземените вонбилансни обврски согласно со точката 41 од Одлуката треба да се вклучи износот на вонбилансната изложеност на клиентот без разлика на преостанатата рочност или, пак, во паричните одливи треба да се вклучат само оние вонбилансни изложености коишто достасуваат во следните 30 дена?
	Одговор	Во пресметката на паричните одливи треба да се вклучи износот на неискористениот дел од преземената вонбилансната обврска којшто може да биде искористен во следните 30 дена. Тоа значи дека банката треба да ги има предвид договорните одредби врз основа на кои е склучена, односно преземена оваа вонбилансна обврска коишто предвидуваат можност за нејзино повлекување или исплата во следните 30 дена. Исто така, банката треба да ја има предвид и веројатноста дека оваа вонбилансна обврска ќе падне на товар на банката во следните 30 дена.
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
33.	Прашање	Дали покриените вонбилансни обврски за финансирање на трговска размена со рок на плаќање/важење во следните 30 дена треба да се прикажат како парични одливи со оглед дека депозитите со кои тие се обезбедуваат веќе се опфатени како паричен одлив во позицијата на ограничени депозити со рок на достасување до 30 дена?
	Одговор	Согласно со точката 49 од Одлуката, банката треба да ја оцени веројатноста и износот на паричните одливи коишто можат да настанат во следните 30 дена врз основа на покриената вонбилансна обврска за финансирање на трговска размена. Доколку банката оцени дека нема да настане одлив врз

		основа на оваа вонбилансна обврска, нема да утврди дополнителен паричен одлив и ќе може да го ослободи депозитот којшто служел како обезбедување за вонбилансната изложеност. Оттука, банката ќе прикаже паричен одлив врз основа на повлекувањето на депозитот во следните 30 дена, доколку не очекува дека вонбилансната обврска ќе падне на товар на банката и доколку согласно со договорот за залог на депозитот, неговото повлекување е можно само по целосна наплата на изложеноста и рокот на достасување на ограничениот депозит е ист со рокот на достасување на вонбилансната изложеност.
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
34.		Дали неискористените отповикливи рамковни кредити треба да се вклучат во пресметката на стапката на покриеност со ликвидност?
		Согласно со одговорот на прашањето број 3 од темата I – „Дефиниции“, преземените вонбилансни обврски опфатени со дефинициите од точката 2 потточки 2.14 и 2.15 од Одлуката ги опфаќаат сите договорно преземени обврски коишто не можат да се отповикаат или можат да се отповикаат под одреден услов, при што и во двата случаи станува збор за неискористениот дел од вонбилансната обврска преземена од страна на банката. Сепак, треба да се имаат предвид и одредбите од точката 49 алинеја 1 од Одлуката каде што е наведено дека при оценката на веројатноста и износот на паричните одливи коишто можат да настанат во следните 30 дена треба да се земат предвид и „другите вонбилансни обврски и обврски за финансирање, вклучувајќи ги и отповикливите обврски за кредитирање“, при што банката го има предвид репутацискиот ризик на кој може да биде изложена доколку не го обезбеди финансирањето на наведените производи и услуги.
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
VI	Тема	Парични приливи
1.	Прашање	Која стапка на прилив се применува на кредитите одобрени од средства добиени од Развојната банка на Северна Македонија? Дали кредитите одобрени со средства преку ЕБРД ѝ припаѓаат на категоријата „кредити од промотивен карактер“? Дали под приливи од побарувања од нефинансиски лица со преостаната рочност до 30 дена се подразбираат приливите и од побарувања врз основа на провизии и амортизација (покрај главница и камата на кредити)? Дали за кредитите за самовработување од АВРМ каде што банката се јавува како посредник, банката треба да применува стапка на прилив еднаква на стапката на одлив? Што се подразбира под „кредити од промотивен карактер“?
	Одговор	На приливите врз основа на точката 52 потточка 52.1 став 2 од Одлуката се применува онаа стапка што би се применила во случај на одлив, согласно со

		<p>точката 42 од Одлуката. Овој пристап се применува и на приливите од нефинансиски лица врз основа на кредити од промотивен карактер или одобрени од банката како посредник меѓу клиентот и Развојната банка на Северна Македонија.</p> <p>Третманот на приливите од нефинансиски лица врз основа на кредити одобрени од банката како посредник меѓу клиентот и ЕБРД или која било друга мултилатерална развојна банка или јавна институција, ќе зависи од тоа дали тие кредити ги исполнуваат критериумите за да добијат третман на кредити од промотивен карактер (во зависност од одредбите на договорот помеѓу банката и мултилатералната развојна банка или јавната институција со кои се определува видот на кредитите коишто банката ќе ги одобрува како посредник). Критериумите за добивање третман на кредитите од промотивен карактер се дадени во точката 42 став 4 од Одлуката, каде што е наведено дека тие се однесуваат и на приливите од точката 52 потточка 52.1 став 2 од Одлуката. Тоа значи дека и кредитите одобрени од АВРСМ каде што банката се јавува како посредник, исто така би се вклучиле во оваа категорија приливи, доколку кредитите ги исполнуваат критериумите од точката 42 став 4 од Одлуката.</p> <p>Провизиите може да се сметаат како приливи од точката 52 потточка 52.1, но не и амортизацијата којашто не предизвикува паричен прилив.</p>
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
2.	Прашање	Што се подразбира под примена на „симетрична стапка“, согласно со точката 52 потточка 52.4 од Одлуката?
	Одговор	На депозитите коишто банката ги има кај друга банка, а коишто кај другата банка имаат третман на оперативен депозит, банката е должна да примени симетрична стапка. Вообичаено, на овој депозит се применува стапка на одлив од 25%, согласно со точката 34 од Одлуката, што значи дека симетричната стапка би била 25%. Но, доколку банката не го користи целиот депозит кај другата банка за конкретната активност, тогаш само на дел може да се примени 25%, а на другиот износ на депозитот којшто не го користи за соодветната активност би се применувала друга стапка, во најголем број случаи 100%. Меѓутоа, доколку нема такви депозити, банката нема да може да утврди симетрична стапка, па ќе примени стапка на прилив од 5%. Ваков случај е, на пример, доколку банката нема согласност за работа со хартии од вредност, па овие активности ги врши преку друга банка, односно има оперативен депозит кај другата банка. Со оглед на тоа дека банката нема согласност за вршење на оваа услуга, не може да има оперативни депозити врз оваа основа, што значи дека нема да може да утврди симетрична стапка.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020

3.	Прашање	Дали при утврдувањето на паричните приливи треба да се земе предвид исправката на вредноста, односно посебната резерва или побарувањата треба да се прикажат на бруто-основа?
	Одговор	Согласно со точката 50 од Одлуката, во пресметката на нето паричниот одлив се вклучуваат паричните приливи коишто, согласно со договор, се очекува дека ќе се случат во следните 30 дена. Доколку се очекува прилив во помал износ од бруто-износот на побарувањето врз основа на кое треба да настане приливот, банката тоа треба соодветно да го прикаже во извештајните форми. За овие потреби, банката може да ја земе предвид извршената исправка, како показател за големината на приливот којшто се очекува дека ќе се случи во следните 30 дена.
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
4.	Прашање	Дали при пресметката на приливите треба да се земе предвид одобриениот мораториум на побарувањата поради ковид-кризата?
	Одговор	Приливите врз основа на кредитите чијашто наплата е одложена заради одобрен мораториум (без разлика на причината за одобриениот мораториум) не треба да се вклучуваат во утврдувањето на стапката на покриеност со ликвидност, за целото времетраење на мораториумот.
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
5.	Прашање	Како треба да се третираат приливите од кредитни картички и дозволени пречекорувања на трансакциски сметки?
	Одговор	Согласно со точката 50 став 1 од Одлуката, во пресметката на нето паричниот одлив се вклучуваат паричните приливи (без разлика дали станува збор за приливи од физички лица, мали друштва, други нефинансиски правни лица, финансиски лица или од други лица), коишто, согласно со договор, се очекува дека ќе се случат во следните 30 дена, при што тие приливи не се поврзани со побарувања коишто се достасани, нефункционални или за кои банката очекува дека нема да се наплатат во следните 30 дена. Ова генерално барање, треба соодветно да се примени и на приливите од кредитни картички и дозволени пречекорувања, имајќи ги предвид и одредбите од точката 51 од Одлуката.
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
6.	Прашање	Дали за кредитите коишто се делумно обезбедени со станбен објект, а остатокот со деловен простор, машина или слично треба да се прави поделба од аспект на ограничувањето на паричните приливи во пресметката на стапката на покриеност со ликвидност согласно со точката 56 од Одлуката?

		Дали само делот од кредитната изложеност којшто е покриен со станбен објект треба да се третира како неограничен прилив, а за остатокот да се применува ограничувањето од точката 55 од Одлуката (75% од вкупните парични одливи) или за целиот износ треба да се примени ограничувањето?
	Одговор	Приливите од кредитите обезбедени со станбен објект не се вклучуваат во ограничувањето на паричните приливи наведено во точката 55 од Одлуката. Притоа за кредитите коишто се делумно обезбедени со станбен објект (станбениот објект е целосно изграден), само за делот од кредитната изложеност којшто е обезбеден со станбен објект важат одредбите од точката 56 потточка 56.3 од Одлуката, додека на приливите од остатокот од изложеноста важи ограничувањето од точката 55 од Одлуката.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
VII	Тема	Следење на нивото на ликвидност
1.	Прашање	Која методологија треба да се примени за утврдување на цената на изворите на средства во услови на недостаток на пазар при следењето на изворите на средствата согласно со точката 63 од Одлуката?
	Одговор	Банката треба да ја следи цената на оние производи со кои располага и коишто се присутни во нејзиниот биланс. За утврдување на пазарната цена, треба да се имаат предвид насоките дадени во Одлуката за методологијата за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 83/17). Во оваа методологија е дадена „хиерархија“ за утврдување на пазарната цена во услови на недостаток на пазар за тоа средство.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
VIII	Тема	Начин и содржина на известување на Народната банка
VIII.1	Тема	Начин и содржина на известување на Народната банка – Извештаи за стапката на покриеност со ликвидност
1.	Прашање	Дали во редот 2.1.6 „Изложеност кон или изложеност гарантирана од централната влада на РСМ“ од Извештајот за висококвалитетна ликвидна актива (образец ВКЛА), влегуваат изложеностите гарантирани од централната влада без разлика на нивната преостаната договорена рочност или само износот којшто достасува во следните 30 дена од денот на известувањето?
	Одговор	Во наведениот ред од образецот ВКЛА влегуваат изложеностите гарантирани од централната влада, без разлика на нивната преостаната рочност, доколку тие изложености ги исполнуваат општите и оперативните барања од точките 17 и 18 од Одлуката.

	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
2.	Прашање	Каков третман треба да добие обврската врз основа на земен кредит за ликвидност од друга банка со рочност до 30 дена?
	Одговор	<p>Третманот на оваа обврска ќе зависи од тоа дали станува збор за обезбедено кредитирање или не. Доколку обврската достасува во следните 30 дена и не е обезбедена со други средства, се применува стапка на одлив од 100%, освен доколку средствата коишто банката ги зела на заем се во нејзина сопственост и не се дел од ВКЛА (согласно со точката 40 од Одлуката). Овие обврски треба да се пријават во редот 2.8.4 – „Средства позајмени без обезбедување“ од Извештајот за парични одливи (образец ВПО).</p> <p>Доколку станува збор за обврска врз основа на обезбедено кредитирање и трансакции предизвикани од пазарот на капитал коишто достасуваат во следните 30 дена, се применуваат стапките на одлив од точката 37 од Одлуката, а позицијата се прикажува во соодветниот дел од Извештајот за парични одливи (образец ВПО) во кој се прикажуваат одливите од обезбедено кредитирање и трансакции предизвикани од пазарот на капитал.</p>
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
3.	Прашање	Дали обврските врз основа на брз трансфер на пари може да се прикажат како останати обврски во Извештајот за парични одливи (образец ВПО), односно како парични приливи од побарувања од вршење на услугата брз трансфер на пари во Извештајот за парични приливи (образец ВПП)?
	Одговор	Доколку се исполнети условите од точката 50 од Одлуката, приливите од побарувања од вршење на услугата брз трансфер на пари може да се вклучат во образецот ВПП. Обврските врз основа на брз трансфер на пари може да се прикажат како оперативни или неоперативни депозити во образецот ВПО, односно соодветно да се распоредат во категориите парични одливи, во зависност од видот на одливот и на клиентот на банката.
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
4.	Прашање	Дали може како кредити од промотивен карактер да се сметаат кредитите одобрени од банки посреднички за учество во ист договор/програма (одобрени се со идентични или слични услови или со незначителни разлики во каматната маржа и провизиите)? Во која позиција од образецот ВПО треба да се евидентираат вонбилансните обврски за кредити од промотивен карактер коишто банката посредничка им ги одобрува на нефинансиските друштва со оглед на тоа дека позициите утврдени за оваа намена (ликвидносна и кредитна поддршка) упатуваат дека може да ги прикажат

		само банките коишто ги обезбедуваат овие средства преку банките посреднички?
	Одговор	<p>Карактерот на кредитите од промотивен карактер е дефиниран согласно со одредбите од точката 42 ставови 2, 3 и 4 од Одлуката. Кредитите од банките посреднички за учество во ист договор/програма може да се сметаат како кредити од промотивен карактер само доколку се одобрени на нефинансиски лица на неконкурентна и непрофитна основа заради остварување на политиката на централната влада или на локалната самоуправа и регионалната власт.</p> <p>Во образецот ВПО овие преземени вонбилансни обврски се евидентираат во позицијата 2.5.1 со примена на соодветните стапки на користење согласно со точката 42 од Одлуката. Притоа, редовите 2.5.1.4, 2.5.1.5 и 2.5.1.6 може да ги користи Развојната банка на Северна Македонија за евидентирање на преземените вонбилансни обврски за кредитирање, додека останатите редови од позицијата 2.5.1 може да се користат за евидентирање на преземените вонбилансни обврски за кредитирање од страна на другите деловни банки (банки посреднички).</p>
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
5.	Прашање	На која позиција треба да се прикажат обврските врз основа на кредитни линии до 30 дена и обврските врз основа на субординиран долг до 30 дена?
	Одговор	Обврските врз основа на субординиран долг до 30 дена треба да се прикажат на позицијата 2.4.2. од Извештајот за паричните одливи (образец ВПО), со оглед дека тие не се опфатени со шема за осигурување, додека обврските врз основа на кредитни линии до 30 дена треба да се прикажат во позицијата 2.8.4 – „Средства позајмени без обезбедување“.
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
6.	Прашање	Дали во позицијата 2.8.2 можат да се прикажат следниве ставки како одливи: обврски врз основа на дивиденди, обврски кон добавувачи, обврски за даноци, придонеси и плати, комисиони обврски, обврски од работење со картички, ПВР и други?
	Одговор	Согласно со точката 39 од Одлуката, на позицијата 2.8.2 од колоната 3 од Извештајот за паричните одливи (образец ВПО) треба да се прикажат одливите врз основа на записите, обврзниците и другите должнички хартии од вредност издадени од банката на кои се применува стапка на одлив од 100%, со исклучок на обврзниците коишто им се целосно продадени на физички лица и на мали друштва за кои се применува соодветната стапка на одлив за мали депозити од точките 30, 31, 32 и 33 од Одлуката.

		Банката треба да разграничи кои обврски во нејзиното работење претставуваат обврски што создаваат оперативни трошоци коишто треба да се прикажат во редот 2.8.1 од Извештајот за паричните одливи (образец ВПО) со стапка на одлив од 0%. Согласно со дадениот одговор број 14 од темата V Парични одливи „како оперативни трошоци можат да се сметаат трошоците поврзани со оперативното работење на банката, како на пример плати, кирии, режиски трошоци и слично. Исто така, во оваа категорија треба да се вклучи и премијата којашто банката му ја плаќа на Фондот за осигурување на депозитите“. Доколку соодветните обврски не можат да се опфатат во оваа позиција, тогаш треба да се прикажат во редот 2.8.5 како останати неопфатени обврски со стапка на одлив од 100%.
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
7.	Прашање	Дали и на која позиција во пресметката треба да бидат вклучени валутните деривати (валутен форвард, своп за управување со ризици)?
	Одговор	За позициите во деривати банката треба да ги има предвид одредбите од точките 43, 44, 45, 46 и 53 од Одлуката. За прикажување на позициите во деривати банката треба да ги користи соодветните редови од позицијата 2.6 - „Дополнителни парични одливи“ (2.6.1, 2.6.2, 2.6.3, 2.6.4 и 2.6.5), како и редот 2.9 – „Договори за деривати“ од позицијата 2 – „Приливи од необезбедени трансакции“ од Извештајот за паричните приливи (образец ВПП).
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
8.	Прашање	Која стапка на одлив треба да се примени на нето паричниот одлив врз основа на договорите за деривати?
	Одговор	Согласно со точката 46 од Одлуката, на нето паричниот одлив врз основа на договорите за деривати, којшто се очекува дека ќе се случи во следните 30 дена, се применува стапка на одлив од 100% (ред 2.6.1 – договори за деривати од Извештајот за парични одливи – образец ВПО).
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
9.	Прашање	Дали во пресметката на паричните одливи треба да се вклучат и депозитите за кои на датумот на подготовката на Извештајот има информација дека се повлечени?
	Одговор	При подготовката на Извештајот за паричните одливи – образец ВПО, покрај депозитите коишто достасуваат, односно се очекува дека ќе се повлечат во следните 30 дена, треба да се вклучат и депозитите за кои до датумот на подготовката на Извештајот има информација дека се повлечени.

	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
10.	Прашање	На која позиција треба да се пријават малите депозити за кои банката не врши оцена на веројатноста за одлив и за кои би се применила стапка на одлив од 20%?
	Одговор	Малите депозити за кои банката не врши оцена на веројатноста за одлив треба да се пријават во редот 2.1.4. „Депозити со повисоки стапки на одлив – категорија 2“ од Извештајот за парични одливи (образец ВПО).
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
11.	Прашање	<p>На која позиција треба да се пријават малите депозити коишто се користат како обезбедување за кредитни изложености? Дали треба да се прикажат во редот 2.1.1 од Извештајот за паричните одливи (образец ВПО) – „Депозити за кои не се сметаат парични одливи“ со стапка на одлив од 0%?</p> <p>На која позиција треба да се прикажат депозитите на правни лица коишто претставуваат обезбедување за кредитна изложеност и исполнуваат услови да не се сметаат како паричен одлив?</p>
	Одговор	<p>Во редот 2.1.1 од Извештајот за паричните одливи (образец ВПО) – „Депозити за кои не се сметаат парични одливи“, се внесуваат орочените депозити за кои, доколку се исполнети критериумите од точката 32 алинеи 1 и 2 од Одлуката, се применува стапка на одлив од 0%. Депозитот којшто е ставен како обезбедување за одредена изложеност, а согласно и со одговорите на прашањата број 16 и 26 од темата V – Парични одливи, не треба воопшто да се третира како паричен одлив и не треба да се внесе во ниту една позиција од овој извештај.</p> <p>Ова се однесува и на депозитите на правните лица коишто претставуваат обезбедување за кредитна изложеност и исполнуваат услови да не се сметаат како паричен одлив.</p>
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
12.	Прашање	Каков третман имаат обврските кон Развојната банка на Северна Македонија?
	Одговор	Обврските кон Развојната банка на Северна Македонија имаат третман на одливи и доколку се необезбедени и достасуваат или се очекува дека ќе се остварат во следните 30 дена, се прикажуваат во образецот ВПО во редот 2.8.4 – „Средства позајмени без обезбедување“ со стапка на одлив од 100%. Доколку станува збор за обезбеден кредит од Развојната банка, во тој случај станува збор за одлив од обезбедено кредитирање, поради што банката го

		пополнува соодветниот ред од позицијата 3.2 – „склучени со други лица освен централна банка“, во зависност од видот на обезбедувањето.
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
13.	Прашање	Дали при пополнувањето на позицијата 2.3.1 – „Приливи од физички лица и мали друштва“ од Извештајот за паричните приливи (образец ВППП) треба да се тргне од правилата за рочна структура коишто се користат во обрасците РСД, односно да не се земаат предвид нефункционалните кредитни изложености?
	Одговор	Согласно со точката 50 став 1 од Одлуката, во пресметката на нето паричниот одлив се вклучуваат паричните приливи (без разлика дали станува збор за приливи од физички лица, мали друштва, други нефинансиски правни лица, финансиски лица или од други лица) коишто, согласно со договор, се очекува дека ќе се случат во следните 30 дена, при што тие приливи не се поврзани со побарувања коишто се достасани, нефункционални или за кои банката очекува дека нема да се наплатат во следните 30 дена.
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
14.	Прашање	На која позиција треба да се прикажат хибридниите обврзници издадени од банка во друга земја коишто се необезбедени, субординирани и перпетуални (без рок на достасување).
	Одговор	Согласно со точката 51 од Одлуката, банката применува стапка на прилив од 100% на паричните приливи врз основа на побарувања од финансиски лица со преостаната рочност до 30 дена (во овој случај, на приливот врз основа на овој вид обврзници којшто достасува во следните 30 дена). Доколку се работи за приливи од необезбедени трансакции тие се евидентираат во позицијата 2, во редот „Други приливи од финансиски лица“, а доколку станува збор за обезбедени трансакции, во зависност од добиеното обезбедување, побарувањето врз основа на купената обврзница треба да се евидентира во некој од редовите од позицијата 3 – „Приливи од обезбедено кредитирање и трансакции предизвикани од пазарот на капитал“ (образец ВПП).
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
15.	Прашање	Дали во редот бр. 2.1.2 „средства на банката кај Народната банка“ од образецот ВКЛА се прикажуваат задолжителната резерва во денари, задолжителната резерва во девизи и расположливите депозити кај Народната банка?
	Одговор	Во однос на пополнувањето на редот бр. 2.1.2 „средства на банката кај Народната банка“ од образецот ВКЛА треба да се имаат предвид одговорите

		на прашањата бр. 6 и 9 од темата III – Висококвалитетна ликвидна актива (ВКЛА), каде што се наведени средствата кај Народната банка коишто ги исполнуваат општите и оперативните барања за вклучување во ВКЛА.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
16.	Прашање	Дали средствата коишто се водат на сметките за непрофитните институции коишто им служат на домаќинствата, треба да се прикажат како депозити на правни или како депозити на физички лица при изготвувањето на извештаите за стапката на покриеност со ликвидност и Извештајот за рочната структура на активата и пасивата?
	Одговор	Депозитите на непрофитните институции коишто им служат на домаќинствата имаат третман на депозити на правни лица.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
17.	Прашање	На која позиција од образецот ВПО треба да се прикажат паричните одливи врз основа на камата/дивиденда што се исплаќа на инструменти коишто немаат рок на достасување (перпетуални обврзници)?
	Одговор	<p>Паричните одливи врз основа на камата/дивиденда од обврзниците коишто им се целосно продадени на физички лица и на мали друштва и за кои се предвидени ограничувања коишто не даваат можност како купувачи на овие обврзници да се јават други лица, освен физичките лица и малите друштва (согласно со одредбите од точката 39 од Одлуката) и за кои се смета дека ќе има одлив во следниве 30 дена, се прикажуваат во редот бр. 2.1.5 од образецот ВПО (100% стапка на одлив).</p> <p>Доколку обврзниците им се продадени и на други лица, не само на физички лица и мали друштва, тогаш одливите на банката врз основа на камата/дивиденда од тие обврзници коишто би се случиле во следните 30 дена, се прикажуваат во редот бр. 2.8.2 „одливи од записите, обврзниците и другите должнички хартии од вредност издадени од банката, со исклучок на оние хартии од вредност што се вклучени во малите депозити“ од образецот ВПО.</p>
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021

18.	Прашање	На која позиција од образецот ВПО се прикажуваат вонбилансните обврски врз основа на неискористените дозволени пречекорувања на трансакциските сметки и кредитните картички, согласно со точките 42 и 49 од Одлуката?
	Одговор	<p>Доколку се исполнети условите од точката 42 став 1 алинеја 1 од Одлуката, неискористениот дел од преземените вонбилансни обврски за кредитирање се прикажува во редот бр. 2.5.1.1 „портфолио на мали кредити“ од Образецот ВПО, односно во редот бр. 2.5.2.1 „портфолио на мали кредити“, доколку станува збор за неискористен дел од преземени вонбилансни обврски за ликвидносна поддршка.</p> <p>Доколку станува збор за парични одливи врз основа на кредитни картички и дозволени пречекорувања на трансакциски сметки коишто би настанале во следните 30 дена, коишто ги исполнуваат условите од точката 49 став 1 алинеи 4 и 5 од Одлуката, тие се прикажуваат во редовите бр. 2.7.4 и 2.7.5 од образецот ВПО.</p>
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
19.	Прашање	Во кој ред од образецот ВПО се прикажуваат преземените вонбилансни обврски врз основа на издадени платежни и чинидбени гаранции од страна на банката?
	Одговор	<p>Согласно со точката 2 потточка 2.16 од Одлуката, чинидбените гаранции, гаранциите за учество на тендер и другите видови гаранции со кои се гарантира некое извршување се сметаат како вонбилансни обврски за финансирање на трговската размена. Како такви, треба да бидат прикажани во редот бр. 2.7.8 „вонбилансни обврски за финансирање трговска размена“ од образецот ВПО (точка 55 потточка 55.9.8 од Упатството).</p> <p>Од друга страна, издадените непокриени гаранции со кои не се гарантира некое извршување (гаранциите со кои се гарантира исполнување одредена кредитна обврска од страна на должникот, преземените вонбилансни обврски врз основа на царински гаранции, гаранциите за плаќање данок и транспортните/транзитните гаранции), треба да се прикажат во соодветната позиција од редот бр. 2.5 „преземени вонбилансни обврски“ од образецот ВПО.</p>
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
20.	Прашање	Дали во редот бр. 2.1.1 „депозити за кои не се сметаат парични одливи“ од образецот ВПО може да се прикажат и депозитите од финансиските друштва (осигурителни компании и сл.) за кои не се очекува дека ќе се изврши

		одливот или таквите одливи треба да се прикажат на некоја од другите позиции?
	Одговор	Согласно со дефиницијата од точката 2 потточка 2.12 од Одлуката, финансиските друштва имаат третман на финансиски институции и не можат да бидат мали друштва. Оттука, за депозитите од овие институции не се применуваат одредбите од точките 30, 31, 32 и 33 од Одлуката, туку би се применувале останатите одредби од Одлуката, во зависност од карактеристиките на депозитот (на пример дали ги исполнува условите од точката 34 од Одлуката за оперативен депозит). Врз таа основа, банката ќе треба да го прикаже одливот од депозитите од финансиските друштва во соодветниот ред од образецот ВПО. Единствен исклучок е прикажувањето на одливите од депозити коишто служат како обезбедување за кредитни изложености, коишто не треба да се сметаат како паричен одлив и не треба да се прикажуваат во образецот ВПО (притоа, треба да се имаат предвид одговорите на прашањата број 16 и 26 од темата V - Парични одливи, како и одговорот на прашањето број 11 од темата VIII - Начин и содржина на известување на Народната банка).
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
21.	Прашање	Дали во Извештајот за паричните одливи (образец ВПО) се прикажуваат каматите врз основа на ограничените депозити?
	Одговор	Во случај кога е договорено каматата врз основа на ограничените депозити да се исплаќа во следните 30 дена, тогаш банката го прикажува износот на оваа камата во образецот ВПО. При пресметката на паричниот одлив за оваа камата на ограничениот депозит се применува стапка на одлив од 100% и се прикажува во редот бр. 2.8.5. „останати неопфатени обврски“ од образецот ВПО.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
22.	Прашање	Кои приливи се прикажуваат во редот 2.2.3 „Други приливи од финансиски лица“ од Извештајот за паричните приливи (образец ВПП)?
	Одговор	Во редот бр. 2.2.3 од образецот ВПП се внесуваат приливите од необезбедените трансакции врз основа на побарувањата од финансиските лица, согласно со точката 51 став 1 алинеја 1 од Одлуката, односно побарувањата од централни банки и од финансиски лица со преостаната рочност до 30 дена (средствата на денарските и девизните сметки коишто банката ги има во други банки, заемите дадени на други финансиски лица и слично).

	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
23.	Прашање	Дали во редот бр. 2.1.1 „депозити за кои не се сметаат парични одливи“ од образецот ВПО треба да се прикаже депозитот којшто е ставен како обезбедување за одредена изложеност?
	Одговор	Согласно со точката 55 потточка 55.3.1 од Упатството, депозитот којшто е ставен како обезбедување за одредена изложеност не треба да се прикаже во редот бр. 2.1.1 од образецот ВПО, односно во овој ред се внесува само износот на орочените мали депозити коишто ги исполнуваат условите од точката 32 став 1 од Одлуката (стапка на одлив од 0%). Депозитот којшто е ставен како обезбедување за одредена изложеност не се смета како паричен одлив, доколку: изложеноста не достасува во следните 30 дена, договорот за залог на депозитот не дозволува негово повлекување пред целосна наплата на изложеноста и износот на депозитот не го надминува износот на изложеноста. Како одлив се прикажува износот којшто ја надминува изложеноста што е обезбедена со тој депозит само доколку тој износ може да се повлече во следните 30 дена, согласно со договорот за залог на депозитот.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
24.	Прашање	Дали во извештаите за пресметка на стапката на покриеност со ликвидност, поимот „следните 30 дена“ се однесува на бројот на календарски денови, или, пак, на бројот на денови во следниот месец?
	Одговор	При изготвувањето на извештаите за пресметка на стапката на покриеност со ликвидност од точката 48 од Упатството, банката го зема предвид бројот на денови во следниот месец. На пример, ако извештајот е со состојба на 31 јануари 2021 година, банката треба да ги прикаже податоците до 28 февруари 2021 година.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
25.	Прашање	На кој начин треба да се изврши корекција на преземените вонбилансни обврски за кредитирање (прикажани во редот бр. 2.5.1 „преземените вонбилансни обврски за кредитирање“ од образецот ВПО), за вонбилансните обврски за финансирање на трговска размена (прикажани во редот бр. 2.7.8 „вонбилансни обврски за финансирање трговска размена“ од образецот ВПО согласно со точката 41 од Одлуката?

	Одговор	Согласно со точката 49 од Одлуката, банката утврдува парични одливи коишто можат да настанат во следните 30 дена од други производи и услуги, а коишто не се опфатени со другите точки од главата VIII. Парични одливи од Одлуката. Оттука, во редот бр. 2.7.8 од образецот ВПО се прикажуваат вонбилансните обврски за финансирање на трговската размена коишто не се опфатени во редот бр. 2.5.1 (преземените вонбилансни обврски за кредитирање). Соодветно, износите прикажани во редовите бр. 2.5 и 2.7 од образецот ВПО не се коригираат меѓу себе. Исто така, во однос на ова прашање ве упатуваме и на одговорите на прашањата бр. 18 и бр. 30 од темата V - Парични одливи.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
26.	Прашање	Како ќе ги утврдува банката веројатноста и износот на паричните одливи согласно со точката 49 од Одлуката? Кој е прагот на значајност, содржината и временскиот рок за првото известување до Народната банка, во кој рок Народната банка ќе ја утврди висината на стапката на одлив и во кој рок повратно ќе ја извести банката?
	Одговор	Во рамките на своите интерни акти, банката е должна да го утврди начинот на оценка на веројатноста и износот на паричните одливи коишто се значајни за нејзиното работење и коишто може да настанат во следните 30 дена од други производи и услуги, согласно со точката 49 од Одлуката и да ја утврди постапката за известување на Народната банка. Притоа, согласно со точката 71 од Одлуката, банката е должна најмалку еднаш годишно да ја извести Народната банка во рок од 30 дена по завршената оценка. Врз основа на доставеното известување, Народната банка ќе ја утврди висината на стапката на одлив и навремено ќе ја извести банката заради соодветно вклучување на овие одливи во утврдувањето на стапката на покриеност со ликвидност. Сè додека не добие известување од Народната банка, банката нема обврска да ги вклучува во пресметката на стапката на покриеност со ликвидност.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
27.	Прашање	Во кој ред од образецот ВПО се евидентираат обврските врз основа на кредитни линии коишто се обезбедени со меници?
	Одговор	Обврските врз основа на кредитни линии коишто достасуваат во следните 30 дена и коишто се обезбедени со меници треба да се пријават во редот бр. 2.8.4 – „Средства позајмени без обезбедување“ од образецот ВПО.

	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
28.	Прашање	Кои приливи се прикажуваат во редот бр. 2.4 „приливи од краткорочни трансакции за финансирање на трговијата со стоки и услуги“ од Извештајот за парични приливи (образец ВПП)?
	Одговор	При утврдувањето на паричните приливи, согласно со точката 51 став 1 алинеја 2 од Одлуката, во редот бр. 2.4 – „Приливи од краткорочни трансакции за финансирање на трговијата со стоки и услуги“ се прикажуваат приливите со преостаната рочност до 30 дена врз основа на извршени плаќања од страна на банката за преземените вонбилансни обврски за финансирање на трговска размена (отворените акредитиви, чинидбените гаранции, гаранциите за учество на тендер, другите видови гаранции со кои се гарантира некое извршување, дадените авали и слично). Во однос на ова прашање ве упатуваме и на одговорот на прашањето бр. 4 од темата I – Дефиниции.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
29.	Прашање	Која стапка на прилив се применува при утврдувањето на паричните приливи прикажани во редот бр. 2.7 „кредити од промотивен карактер или приливи од слични средства од мултилатерална развојна банка или јавна институција“ од образецот ВПП?
	Одговор	Согласно со точката 52 потточка 52.1 став 2 од Одлуката, при утврдувањето на приливите врз основа на кредитите од промотивен карактер за кои банката презела обврска да ги одобри како посредник, банката применува стапка на прилив еднаква на стапката на одлив што се применува на овој вид кредити, согласно со точката 42 ставови 2 и 3 од Одлуката. Тоа значи дека се применуваат стапките на одлив од 5% или 10%, согласно со точката 42 став 1 алинеи 1 и 2 од Одлуката. Во однос на ова прашање ве упатуваме и на одговорот на прашањето бр. 1 од темата VI – Парични приливи.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
30.	Прашање	Кои приливи се прикажуваат во редот бр. 5 „разлика помеѓу вкупниот прилив и вкупниот одлив од трансакции со трети земји каде што постојат ограничувања во трансферот на средства или коишто се изразени во неконвертибилна валута“ од образецот ВПП?

	Одговор	Редот бр. 5 од образецот ВПП се пополнува само во случај на известување на консолидирана основа и во него се прикажуваат паричните приливи утврдени согласно со точката 50 став 3 од Одлуката.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
31.	Прашање	Во кој ред од образецот ВПП се прикажува износот на договореното, а неискористено вонбилансно побарување за ликвидносна поддршка и за кредитирање одобрено на банката (прикажано во редот бр. 3.7 „неискористена одобрена вонбилансна поддршка“ од делот 3 „расположлив износ“ од образецот РС) и со која стапка на користење?
	Одговор	Согласно со точка 52 потточка 52.7 од Одлуката, банката не утврдува паричен прилив за неискористените вонбилансни побарувања за ликвидносна поддршка и за кредитирање одобрени на банката, вклучувајќи ги и неискористените вонбилансни побарувања за ликвидносна поддршка од централната банка и сите останати добиени вонбилансни побарувања, со исклучок на вонбилансите побарувања од точката 42 став 2 од Одлуката (кредитни линии за одобрување кредити од промотивен карактер). Вонбилансните побарувања врз основа на овие кредитни линии се прикажуваат во редот бр. 2.10 „останати приливи коишто достасуваат во следните 30 дена и коишто не се вклучени во ВКЛА“ од образецот ВПП со користење стапка на прилив еднаква на стапката на одлив што се применува на овој вид кредити (симетрична стапка) согласно со точката 42 став 3 од Одлуката.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
32.	Прашање	Како се пополнува редот бр. 4 „позиции коишто се исклучени од ВКЛА заради валутна неусогласеност“ од образецот ВКЛА?
	Одговор	Согласно со точката 52 потточка 52.1 од Упатството, редот бр. 4 „позиции коишто се исклучени од ВКЛА заради валутна неусогласеност“ од образецот ВКЛА се пополнува доколку одредени позиции се исклучени од ВКЛА бидејќи се изразени во валута којашто не одговара на валутната структура на нето паричните одливи. На пример, банката располага со хартии од вредност од 100.000 куни, а воопшто нема нето парични одливи во куни.
	Датум на објавување на одговорот	7.4.2021

33.	Прашање	Како се пополнува редот бр. 5 „позиции коишто се исклучени од ВКЛА заради неисполнување на оперативните барања со исклучок на валутната неусогласеност“ од образецот ВКЛА?
	Одговор	Согласно со точката 52 потточка 52.2 од Упатството, редот бр. 5 „позиции коишто се исклучени од ВКЛА заради неисполнување на оперативните барања со исклучок на валутната неусогласеност“ од образецот ВКЛА се пополнува со позициите коишто се исклучени од висококвалитетната ликвидна актива бидејќи не ги исполнуваат оперативните барања од точката 18 од Одлуката (со исклучок на позициите со валутна неусогласеност коишто се прикажани во редот бр. 4 од образецот ВКЛА). На пример, банката има хартии од вредност со кои не може веднаш да располага и не може веднаш да ги претвори во готовина во кое било време во текот на следните 30 дена преку дефинитивна продажба или врз основа на репо-транзакција.
	Датум на објавување на одговорот	7.4.2021
34.	Прашање	Дали валутните своп-договори треба да се презентираат во Извештајот за своп-договорите на обезбедувања (образец СТ) или пак во Извештајот за паричните одливи (образец ВПО), односно во Извештајот за паричните приливи (образец ВПП)?
	Одговор	Согласно со точката 61 од Упатството, во Извештајот за своп-договорите на обезбедувања (образец СТ) се вклучуваат сите своп-договори на обезбедувања, со исклучок на своп-договорите со кои се разменуваат парични средства, односно валутните своп-договори не се прикажуваат во образецот СТ. Доколку се исполнети уловите од 56 потточка 56.2 од Упатството, тогаш одливите се прикажуваат во редот бр. 6 „одливи во странска валута“ од дополнителните податоци од образецот ВПО, додека приливите од валутните своп-договори коишто ги исполнуваат условите од точката 60 потточка 60.1 од Упатството, се прикажуваат во редот бр. 7 „приливи во странска валута“ од дополнителните податоци од образецот ВПП.
	Датум на објавување на одговорот	7.4.2021
35.	Прашање	На која позиција од образецот ВПО се прикажуваат одливите од преземените вонбилансни изложености за кредитирање обезбедени со првокласен инструмент?
	Одговор	Одливите врз основа на преземените вонбилансни обврски за кредитирање (независно дали се обезбедени со првокласен инструмент или не се обезбедени) се прикажуваат во редот бр. 2.5 „преземенни вонбилансни обврски“ од образецот ВПО (согласно со точката 42 од Одлуката) или во редот

		бр. 2.7 „други производи и услуги“ од образецот ВПО (согласно со точката 49 од Одлуката). Ве упатуваме на одговор на прашањето 18 од тема V. Парични одливи, како и на одговорот на прашањето 25 од тема VIII.1 Начин и содржина на известување на Народната банка – Извештаи за стапката на покриеност со ликвидност.
	Датум на објавување на одговорот	7.4.2021
36.	Прашање	На која позиција од образецот ВПП се прикажуваат приливите од кредити обезбедени со првокласен инструмент?
	Одговор	Во случај кога станува збор за приливи од обезбедено кредитирање и трансакции предизвикани од пазарот на капитал согласно со точката 52 потточка 52.2 од Одлуката, тогаш, приливите од таа кредитна изложеност се прикажуваат во редовите бр. 3 од образецот ВПП, во зависност од видот на позициите со кои се обезбедени тие приливи. Така, на пример, доколку станува збор за обезбедување со парични средства врз основа на договор за владетелски залог со кои е обезбедена конкретната кредитна изложеност, во трансакција склучена со други лица освен со централната банка, тогаш приливите се прикажуваат во редот 3.2.1.1 „ниво 1 ликвидна актива, со исклучок на исклучително висококвалитетните покриени обврзници“.
	Датум на објавување на одговорот	7.4.2021
37.	Прашање	На која позиција од образецот ВПП може да се прикаже прилив врз основа на активиран инструмент за обезбедување согласно со пресметаната стапка на веројатност за активирање на обезбедувањето во следните 30 дена?
	Одговор	Во редот бр. 2.4 „приливи од краткорочни трансакции за финансирање на трговијата со стоки и услуги“ од образецот ВПП, покрај приливите со преостаната рочност до 30 дена врз основа на извршени плаќања од страна на банката за преземени вонбилансни обврски за финансирање трговска размена, се прикажува и очекуваниот прилив од активирањето на инструментот за обезбедување за извршените плаќања од страна на банката врз основа на преземените вонбилансни обврски за финансирање на трговската размена.
	Датум на објавување на одговорот	7.4.2021
38.	Прашање	Која стапка на прилив се применува кај кредитите обезбедени со првокласен инструмент и дали за овие кредити се применуваат ограничувањата од точката 55 од Одлуката?

	Одговор	При утврдувањето на паричните приливи од необезбедени трансакции, банката ги применува стапките на прилив пропишани во точката 51 и точката 52 потточка 52.1 од Одлуката, во зависност од видот на побарувањето, односно од субјектите од кои побарува банката. Кај обезбеденото кредитирање и кај трансакциите предизвикани од пазарот на капитал, стапката на прилив зависи од видот на обезбедувањето, согласно со точката 52 потточка 52.2 од Одлуката. Ограничувањето на паричните приливи, утврдено во точката 55 од Одлуката, се однесува на износот на вкупните парични приливи (коишто претходно се пресметани со примена на соодветните стапки на прилив, со исклучок на одредени приливи од точките 56, 57 и 58 од Одлуката), којшто не може да биде повисок од 75% од вкупните парични одливи, а заради потребата од обезбедување и одржување соодветно ниво на ВКЛА од страна на банката за покривање на нето паричниот одлив. Ве упатуваме на прилогот бр. 2 од Одлуката во кој е дадена формулата за пресметка на нето паричните одливи.
	Датум на објавување на одговорот	7.4.2021
39.	Прашање	Која е разликата помеѓу редот бр. 2.7 „кредити од промотивен карактер или приливи од слични средства од мултилатерална развојна банка или јавна институција“ и 2.10 „останати приливи коишто достасуваат во следните 30 дена и коишто не се вклучени во ВКЛА“ од образецот ВПП, а во однос на вклучувањето приливи врз основа на кредити од јавна институцијата или мултилатерална развојна банка коишто би се случиле во следните 30 дена?
	Одговор	Во редот бр. 2.7 „кредити од промотивен карактер или приливи од слични средства од мултилатерална развојна банка или јавна институција“ од образецот ВПП се прикажуваат приливите од билансните побарувања врз основа на кредити од промотивен карактер коишто банката ги одобрила како посредник, согласно со точката 52 потточка 52.1 став 2 од Одлуката (точка 59 потточка 59.9 од Упатството). Во редот бр. 2.10 „останати приливи коишто достасуваат во следните 30 дена и коишто не се вклучени во ВКЛА“ се прикажуваат приливите од неискористените вонбилансни побарувања од кредитните линии за одобрување кредити од промотивен карактер утврдени согласно со точката 52 потточка 52.7 од Одлуката. Исто така, треба да се има предвид одговорот на прашањето број 31 од темата VIII.1 Начин и содржина на известување на Народната банка – Извештаи за стапката на покриеност со ликвидност.
	Датум на објавување на одговорот	7.4.2021
40.	Прашање	На кој начин се прикажуваат паричните приливи во образецот ВПП имајќи ги предвид ограничувањата од точката 55 од Одлуката?

	Одговор	Ограничувањата на паричните приливи утврдени во точката 55 од Одлуката се однесуваат на вкупните парични приливи (коишто претходно се пресметани со примена на соодветните стапки на прилив), со исклучок на одредени приливи коишто не се вклучуваат во ограничувањето од точката 55 од Одлуката (приливи од точките 56, 57 и 58 од Одлуката). Прикажувањето во колоните бр. 4, 5 и 6 од образецот ВПП е во согласност со точката 58 потточка 58.2 од Упатството, и тоа во зависност од видот на побарувањето и пропишаните ограничувања за паричните приливи. На пример, ако банката одобрува кредити од промотивен карактер согласно со точката 42 став 4 од Одлуката, во тој случај во колоната бр. 6 од образецот ВПП се внесува износот од овие промотивни кредити од кои банката очекува парични приливи во следните 30 дена и за нив не важат ограничувањата од точката 55 од Одлуката, согласно со точката 56 потточка 56.3 од Одлуката.
	Датум на објавување на одговорот	7.4.2021
41.	Прашање	Дали во образецот ВПП се прикажува паричниот прилив во случај кога нема алоцирано средства од кредитната линија за краен корисник, односно нема соодветна вонбилансна обврска за одлив во образецот ВПО?
	Одговор	Во образецот ВПП банката не прикажува парични приливи врз основа на неискористени вонбилансни побарувања за ликвидносна поддршка и за кредитирање одобрени на банката, со исклучок на приливите од неискористените вонбилансни побарувања од кредитните линии за одобрување кредити од промотивен карактер, согласно со точката 52 потточка 52.7 од Одлуката. Износот на овие приливи врз основа на вонбилансни побарувања од кредитни линии за одобрување кредити од промотивен карактер треба да соодветствува на износот на преземените вонбилансни обврски коишто ќе се прикажат како одлив во редот бр. 2.5 „преземените вонбилансни обврски“ од образецот ВПО според корисниците на овие средства, коишто треба да бидат познати со цел соодветно да се пополнат позициите од редот бр. 2.5 од образецот ВПО. Во спротивно, за одобрените кредитни линии и за преземените вонбилансни обврски не се пополнуваат соодветните позиции од обрасците ВПП и ВПО.
	Датум на објавување на одговорот	7.4.2021
VIII.2	Тема	Начин и содржина на известување на Народната банка – Дополнителни алатки за следење на ликвидноста
		Извештај за рочната структура на активата и пасивата (образец РС)

1.	Прашање	Дали банката треба да го користи билансот на состојба според валута или извештајот ОДП за да ја утврди значајната валута?
	Одговор	Согласно со точката 2 потточка 2.29 од Одлуката, под „значајна валута“ се подразбира секоја валута чиешто учество во вкупните билансни обврски на банката изнесува најмалку 5%. Оттука, учеството треба да биде утврдено согласно со билансот на состојба на банката.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
2.	Прашање	Дали Извештајот за рочната структура на активата и пасивата треба да се изработува и за валутите коишто не се значајни, како „останати валути“? Доколку не треба да се изработува, дали образецот „збирно“ треба да ги содржи само значајните валути?
	Одговор	Извештајот за рочната структура на активата и пасивата (образец РС), како и сите останати извештаи дефинирани во Упатството (со исклучок на Извештајот за интерните ликвидносни показатели), се изготвуваат за секоја значајна валута и на збирно ниво, при што во извештаите изготвени на збирно ниво се вклучуваат сите валути, а не само значајните.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
3.	Прашање	Дали во образецот РС позициите се прикажуваат според нивната договорна рочност, или, пак, според нивната преостаната рочност?
	Одговор	Согласно со точката 4, потточка 4.1 од Упатството, побарувањата и обврските (вклучувајќи ги и вонбилансните обврски) се распоредуваат во 21 временски период, според преостанатата рочност на датумот на известувањето.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
4.	Прашање	Како се прикажуваат приливите од кредитите во образецот РС? Дали се прикажуваат согласно со амортизацискиот план или целиот износ на кредитот се прикажува на последниот датум на достасување, согласно со договорот?
	Одговор	Паричните приливи кај кредитите кај кои отплатата се врши во анuitети, се распоредуваат според амортизацискиот план, согласно со датумите за наплата утврдени во планот.

	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
5.	Прашање	Како се прикажуваат депозите преку ноќ кај централната банка во образецот РС?
	Одговор	Согласно со точката 24 потточка 24.6 од Упатството, депозитите преку ноќ кај централната банка се прикажуваат во делот „расположлив износ“, и тоа во редот бр. 3.2 од колоната бр. 1 „почетна состојба“ од образецот РС. Достасувањето на овие депозити се прикажува во посочениот ред од образецот РС, и тоа со негативен предзнак, како намалување во временскиот период „преку ноќ“ (согласно со точката 24 потточка 24.1 од Упатството). Истовремено, банката прикажува паричен прилив врз основа на депозитите преку ноќ во редот бр. 2.2.5 од делот 2 „приливи“ од образецот РС, и тоа со позитивен предзнак (согласно со точката 4 потточка 4.2 од Упатството).
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
6.	Прашање	По која вредност се прикажуваат хартиите од вредност во Извештајот за рочната структура на активата и пасивата (образец РС)? Дали при пополнувањето на образецот може да се користи вредноста на должничките хартии од вредност, прифатливи како инструменти за обезбедување при спроведувањето на монетарни операции (според коефициентите од Листата на ХВ за спроведување на монетарни операции)? Дали освен номиналната вредност на хартијата од вредност во пресметката ќе се вклучат и вредностите за дисконтот/провизијата, побарувањата од камата, како и промената во објективната вредност и врз основа на добиената вредност ќе се применат споменатите коефициенти?
	Одговор	Согласно со точката 4 потточка 4.2 од Упатството, хартиите од вредност се прикажуваат според нивната тековна пазарна вредност. Притоа, треба да се следат и насоките дадени во Одлуката за методологијата за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 83/17), во делот „Принципи на мерење по објективна вредност“.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
7.	Прашање	Во образецот РС, како се прикажуваат хартиите од вредност коишто достасуваат: <ul style="list-style-type: none"> - на крајот од месецот за кој се известува; - по датумот на известување?

	Одговор	<p>Согласно со точката 23 од Упатството, во делот 3 „расположлив износ“ од образецот РС се прикажува износот на неоптоварените средства со кои банката располага и коишто може да ги искористи како обезбедување за добивање дополнителни извори на средства, независно од нивната сметководствена класификација. Исто така, согласно со точката 24 потточка 24.1 од Упатството, неоптоварените средства вклучени во овој дел од образецот се прикажуваат на нето-основа. Оттука, доколку станува збор за хартии од вредност коишто ги исполнуваат условите за да имаат третман на неоптоварени средства, се прикажуваат на следниов начин:</p> <ul style="list-style-type: none"> - за хартиите од вредност коишто достасуваат на крајот од месецот, соодветната позиција од делот 3 „расположлив износ“ од образецот РС се намалува за износот на хартиите од вредност со кои банката веќе не располага, додека приливот (вклучувајќи камата/дивиденда) се прикажува во делот 2 „приливи“, и тоа во редот бр. 2.5 „приливи од вложувања во хартии од вредност“, колона бр. 2 „преку ноќ“ (на пример: банката располагала со благајнички записи во износ од 500 единици од кои на крајот од месецот за кој се известува наплатила 100 единици. Оттука, во делот 3 „расположлив износ“ ќе се прикаже износ од 400 единици, а во делот 2 „приливи“ ќе се прикаже износ од 100 единици); - хартиите од вредност коишто достасуваат по датумот на известување, се прикажуваат во делот 3 „расположлив износ“, и тоа во соодветниот ред од колоната бр. 1 „почетна состојба“ од образецот РС (во зависност од видот на хартијата од вредност). Намалувањето на хартиите од вредност (согласно со точката 24 потточка 24.5 од Упатството) се прикажува во временскиот период којшто му одговара на достасувањето на хартиите од вредност, и тоа со негативен предзнак во соодветниот ред од делот 3 „расположлив износ“. Паричниот прилив врз основа на овие хартиите од вредност се прикажува во делот 2 „приливи“ од образецот РС, и тоа со позитивен предзнак (во редот бр. 2.5 „приливи од вложувања во хартии од вредност“ и во колоната којашто одговара на датумот кога банката треба да го добие паричниот прилив од хартиите од вредност).
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
8.	Прашање	Во кој рочен блок во образецот РС треба да се прикажат вонбилансните обврски врз основа на неискористените дозволени пречекорувања на трансакциските сметки и кредитните картички и неискористени неотповикливи рамковни кредити коишто можат да се искористат во кое било време, согласно со рокот на користење, односно важење?
	Одговор	Преземените вонбилансни обврски коишто можат да се искористат во кое било време се прикажуваат во делот 4. „вонбилансни обврски“ од образецот

		РС, поточно во редот бр. 4.1 „одливи од преземени вонбилансни обврски“, и тоа во временскиот период „од преку ноќ до 2 дена“. Во делот 5. „дополнителни податоци“, во редот бр. 11 „очекувано користење на вонбилансните обврски“ од овој образец, овие вонбилансни обврски се распределуваат во соодветните временски периоди, во согласност со очекувањата на банката за однесувањето на нејзините клиенти во однос на користењето на одобрените вонбилансни позиции.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
9.	Прашање	Што се подразбира под бруто-основа кај паричните приливи (на пример, приливи од кредити) и кај паричните одливи (одливи кај депозитите или обврските во странска валута врз основа на кредити) согласно со одредбите од точката 4 потточка 4.2 од Упатството?
	Одговор	Во однос на паричните приливи од кредити, под бруто-основа се подразбира договорениот износ на кредитот, односно договорените анuitети распределени во соодветните временски периоди (рочни блокови) без да се земе предвид износот на извршената исправка на вредноста и износот на акумулираната амортизација за тој кредит. Кај паричните одливи, се зема предвид договорениот износ на депозитот, односно обврската врз основа на кредити, без провизиите поврзани со овие извори на средства.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
10.	Прашање	Што треба да се прикаже во колоната бр. 1 „почетна состојба“ од образецот РС?
	Одговор	Во колоната бр. 1 од образецот РС се прикажува износот на неоптоварените средства со кои располага банката на датумот на изработка на извештајот и којшто може да го искористи како обезбедување за добивање дополнителни извори средства.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
11.	Прашање	Во која позиција од образецот РС треба да се прикажат корпоративните обврзници издадени од странски банки коишто не го исполнуваат условот да бидат вклучени во ВКЛА?
	Одговор	Согласно со точката 26 потточка 26.6 од Упатството, корпоративните обврзници издадени од странски банки коишто не го исполнуваат условот да

		бидат вклучени во ВКЛА се прикажуваат во редот бр. 3.6 „останати позиции“ од образецот РС.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
12.	Прашање	Дали во редот бр. 1.3.2 „останати мали депозити“ од образецот РС се вклучуваат и депозитите за кои не се утврдуваат парични одливи, согласно со барањата за пополнување на редот бр. 2.1.1 „депозити за кои не се сметаат парични одливи“ од образецот ВПО?
	Одговор	Орочените депозити за кои, согласно со точката 32 став 1 од Одлуката, не се утврдуваат парични одливи (имаат стапка на одлив од 0%), се вклучуваат во образецот РС. Притоа, овие депозити се прикажуваат во соодветниот временски период, согласно со рокот на нивното достасување.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
13.	Прашање	Дали во редот бр. 1.6 „останати одливи“ од образецот РС се прикажува износот на исправката на вредноста и на посебната резерва?
	Одговор	Износот на исправката на вредноста и на посебната резерва не се прикажува во редот бр. 1.6 „останати одливи“ од образецот РС, односно не се прикажува воопшто во образецот РС.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
14.	Прашање	Дали во редот бр. 2.6 „останати приливи“ од образецот РС се прикажуваат преземените средства врз основа на ненаплатени побарувања, нематеријалните средства, недвижностите и опремата?
	Одговор	Согласно со точката 4 потточка 4.2 од Упатството, во делот 2 „приливи“ од образецот РС се прикажуваат паричните приливи од билансните и вонбилансните позиции, коишто ќе настанат врз основа на договорите коишто се склучени до датумот на известување. Оттука, паричните приливи од продажба на преземените средства врз основа на ненаплатени побарувања, нематеријалните средства, недвижностите и опремата, се прикажуваат во образецот РС, само доколку банката има склучено договор за нивна продажба, односно точно се знае временскиот период кога треба да настане приливот, согласно со договорот.

	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
15.	Прашање	На која позиција од образецот РС се прикажуваат депозитите коишто ги има банката во други финансиски институции?
	Одговор	Приливите од депозитите коишто ги има банката во други финансиски институции се прикажуваат во редот бр. 2.2.4 „останати финансиски лица“ од делот 2 „приливи“ од образецот РС. Исклучок се депозитите за кои банката добила обезбедување. Во зависност од видот на обезбедувањето, приливите од тие депозити се прикажуваат во редот бр. 2.1 „побарувања од обезбедено кредитирање и трансакции предизвикани од пазарот на капитал, покриени со:“ од образецот РС.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
16.	Прашање	Дали во образецот РС се прикажуваат каматите врз основа на ограничените депозити? Каков е третманот на кредитната изложеност врз основа на кредити, камати, провизии и вонбилансни позиции коишто се обезбедени со паричен депозит?
	Одговор	Во случај кога е договорена исплата на камата врз основа на ограничен депозит, износот на оваа камата се прикажува во соодветната позиција од редот 1.3 „обврски врз основа на депозити“ од делот 1 „одливи“ од образецот РС, во соодветниот временски период (во зависност од утврдената динамика на исплаќање на каматите, согласно со договорните услови). Билансните побарувања од кредитните изложености (кредити, камати, провизии), коишто се обезбедени со паричен депозит, се прикажуваат во делот 2 „приливи“ од образецот РС според преостанатата рочност на датумот на известувањето, додека преземените вонбилансните обврски од страна на банката, коишто се обезбедени со паричен депозит, се прикажуваат во делот 4 „вонбилансни обврски“ од образецот РС. Како одлив се прикажува износот којшто ја надминува изложеноста што е обезбедена со тој депозит, само доколку тој износ може да се повлече согласно со договорот за залог на депозитот.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
17.	Прашање	Како треба да се прикажат одобрените и искористените кредитни линии од Развојната банка на Северна Македонија АД Скопје во Извештајот за рочната

		структура на активата и пасивата и во Извештаите за стапката на покриеност со ликвидност?
	Одговор	<p>Во Извештајот за рочната структура на активата и пасивата (образец РС) во редот бр. 3.7 „неискористена одобрена вонбилансна поддршка“ се прикажува неискористениот износ којшто ѝ е одобрен на банката од страна на Развојната банка на Северна Македонија АД Скопје. Приливите од кредитите пласирани од средствата добиени од Развојната банка се прикажуваат во делот 2 „приливи“ од образецот РС во зависност од тоа дали станува збор за побарувања од обезбедено или необезбедено кредитирање.</p> <p>Во Извештаите за стапката на покриеност со ликвидност, во редот бр. 2.10 „останати приливи коишто достасуваат во следните 30 дена и коишто не се вклучени во ВКЛА“ од образецот ВПП се прикажува паричниот прилив од кредити од промотивен карактер (вонбилансното побарување од Развојната банка согласно со точката 52.7 од одлуката) којшто би се случил во следните 30 дена. Преземените вонбилансни обврски за одобрување кредити од промотивен карактер се прикажуваат во соодветните подредови од редот 2.5 „преземени вонбилансни обврски“ од образецот ВПО.</p> <p>При одобрување кредити од промотивен карактер на клиенти, банката треба да ги прикаже овие кредити во редот бр. 2.7 „кредити од промотивен карактер или приливи од слични средства од мултилатерална развојна банка или јавна институција“ од образецот ВПП (износот од кредитите на клиентите коишто достасуваат во следните 30 дена). Истовремено, соодветно ќе се намали износот на вонбилансното побарување од Развојната банка прикажан во редот бр. 2.10 од образецот ВПП (за износот на одобрените кредити на клиентите од промотивен карактер). Исто така, во образецот ВПО ќе се намали износот прикажан во соодветните подредови од редот 2.5 „преземени вонбилансни обврски“, со истовремено прикажување одлив врз основа на обврска кон Развојната банка од искористената кредитна линија во соодветниот ред во зависност од тоа дали се работи за обезбедена или необезбедена кредитна линија.</p>
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
18.	Прашање	Каков третман имаат вонбилансните обврски врз основа на трговската размена (како на пример, отворени акредитиви и издадени гаранции) и каде се прикажуваат вонбилансните побарувања врз основа на одобрена вонбилансна поддршка на банката во образецот РС?
	Одговор	Доколку станува збор за вонбилансни обврски преземени од страна на банката врз основа на финансирање трговска размена, во тој случај овие обврски се прикажуваат во редот бр. 4.2 „останати одливи од вонбилансни

		обврски“ од образецот РС. Доколку станува збор за вонбилансни побарувања врз основа на неискористена вонбилансна поддршка одобрена на банката, тоа се прикажува во редот бр. 3.7 „неискористена одобрена вонбилансна поддршка“ од образецот РС.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
19.	Прашање	Во кој временски период од образецот РС се прикажуваат вонбилансните обврски за кредитирање и вонбилансните обврски за ликвидносна поддршка во случај кога се работи за производи коишто немаат амортизациски план (динамика на повлекување)?
	Одговор	Вонбилансните обврски за кредитирање и вонбилансните обврски за ликвидносна поддршка коишто немаат амортизациски план (динамика на повлекување) се распоредуваат во делот 4 „вонбилансни обврски“ од образецот РС, поточно во редот бр. 4.1 „одливи од преземени вонбилансни обврски“, и тоа во временскиот период „од преку ноќ до 2 дена“. Исто така, во делот 5 „дополнителни податоци“ од образецот РС, банката треба да го прикаже износот на очекуваното користење на одобрените вонбилансни позиции имајќи ги предвид очекувањата за однесувањето на клиентите (ред бр. 11).
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
20.	Прашање	Дали за прикажување на очекуваната рочна структура на позициите треба да се користат позициите од делот 5 „дополнителни податоци“ од образецот РС?
	Одговор	Во делот 5 „дополнителни податоци“ од образецот РС, банката треба да го прикаже износот на очекуваните одливи од депозити, имајќи ги предвид очекувањата за однесувањето на депонентите (ред бр. 9 „очекувани одливи од депозити“), износот на очекуваните приливи од кредити и аванси, имајќи ги предвид очекувањата за однесувањето на клиентите кредитокорисници (ред бр. 10 „очекувани приливи од кредити и аванси“) и износот на очекуваното користење на одобрените вонбилансни позиции, имајќи ги предвид очекувањата за однесувањето на клиентите (ред бр. 11 „очекувано користење на вонбилансните обврски“). Во овие редови соодветно се прикажуваат и износите врз основа на камати, провизии и надоместоци. Исто така, при пополнувањето на овие редови, покрај историските податоци, банката треба да ги има предвид развојниот план и деловната политика, како и очекувањата поврзани со наведените позиции, независно од стапката на прилив/стапката на одлив којашто ја употребила при пресметката на паричните приливи/парични одливи во образецот ВПП/образецот ВПО. Банката ја утврдува очекуваната рочност со користење соодветни

		претпоставки за големината на паричните приливи и одливи во одделните временски периоди коишто ја земаат предвид веројатноста за настанување на одреден паричен прилив или одлив.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
21.	Прашање	Дали во Извештајот за рочната структура на активата и пасивата се прикажуваат само позициите коишто се вклучуваат во пресметката на стапката на покриеност со ликвидност?
	Одговор	Опфатот на Извештајот за рочната структура на активата и пасивата е поширок од опфатот на извештаите за стапката на покриеност со ликвидност. Имено, целта на образецот РС е да се следи рочната структура на позициите според нивната преостаната рочност прикажана во 21 временски период, а не само временскиот период до 30 дена, како што е предвидено во извештаите за стапката на покриеност со ликвидност. Исто така, во образецот РС се вклучуваат и позиции коишто не се земаат предвид при пресметката на стапката на покриеност со ликвидност, како на пример позиции со понеповолен степен на кредитен квалитет од оној утврден согласно со регулативата на Народната банка за методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот или евентуални приливи врз основа на неискористена одобрена вонбилансна поддршка во корист на банката, со исклучок на кредитните линии за одобрување кредити со промотивен карактер.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
22.	Прашање	Дали во редот 3.1. „Парични средства“ од образецот РС се прикажува само состојбата на паричните средства?
	Одговор	За состојбата на паричните средства на датумот на известување (редот бр. 3.1), банката ја пополнува само колоната бр. 1 „почетна состојба“, но не и колоните за другите временски периоди.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
23.	Прашање	Што се вклучува во позицијата „добиеено обезбедување коешто повторно се користи (receiving leg)“ и „дадено обезбедување коешто е претходно добиено (re-using leg)“ од делот 5 „дополнителни податоци“ од образецот РС?
	Одговор	Во овие позиции од образецот РС се внесува износот на пазарната вредност на обезбедувањето коешто банката го добила и повторно го користи како

		<p>обезбедување за добивање дополнителни извори на средства. Притоа, во редот бр. 7 „добиено обезбедување коешто повторно се користи (receiving leg)“ се прикажува пазарната вредност на обезбедувањето според преостанатата рочност на трансакцијата за која е добиено обезбедувањето, додека во редот бр. 8 – „дадено обезбедување коешто е претходно добиено (re-using leg)“ се прикажува пазарната вредност на обезбедувањето според преостанатата рочност на трансакцијата за која е дадено обезбедувањето коешто банката повторно го користи за дополнителни извори на средства.</p> <p>На пример: при склучување обратен репо од страна на банката, во редот бр. 7 ќе се прикаже пазарната вредност на обезбедувањето (благајнички записи) според преостанатата рочност на репо-трансакцијата за која е добиено обезбедувањето од другата договорна страна. Во редот бр. 8, банката ќе ја прикаже пазарната вредност на балајничките записи според преостанатата рочност на трансакцијата за која е дадено конкретното обезбедување на трето лице за добивање дополнителни извори на средства.</p>
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
24.	Прашање	Во која позиција од образецот РС треба да се прикажат трансакциските сметки? Каков е третманот на искористеното дозволено пречекорување на трансакциските сметки на физичките лица и на кредитните картички?
	Одговор	<p>Согласно со точката 4 потточка 4.4 алинеја 1 од Упатството, депозитите по видување и депозитите коишто немаат рок на достасување се прикажуваат како депозити преку ноќ. Оттука, трансакциските сметки се прикажуваат во редот бр. 1.3 „обврски врз основа на депозити“ од образецот РС.</p> <p>Доколку клиентот има искористено дозволено пречекорување на трансакциска сметка ќе има третман на прилив којшто треба да се прикаже во соодветните позиции во рамки на редот бр. 2.2 „побарувања врз основа на кредити и аванси одобрени на:“ од делот 2. „приливи“ од образецот РС, во соодветниот временски период.</p>
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
25.	Прашање	Како се третираат репо-трансакциите склучени на кој било рок, а коишто можат да бидат откажани од која било страна на кој било датум?
	Одговор	При определувањето на преостанатата рочност на паричните приливи и одливи врз основа на репо-трансакцијата се поаѓа од можноста за откажување на репо-трансакцијата, независно од рокот на кој е склучена. Оттука, согласно со точката 4 потточка 4.4 алинеја 2 од Упатството, доколку репо-трансакцијата може да биде откажана од која било страна, на кој било

		датум, се смета дека достасува преку ноќ, освен доколку периодот за известување за откажување на трансакцијата е подолг од еден ден.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
26.	Прашање	Во кој временски период (рочен блок) треба да се прикажат одливите врз основа на депозитите кај кои постои можност за нивно повлекување во кое било време пред рокот на достасување на депозитот.
	Одговор	Согласно со точката 8 од Упатството, одливите од обврските врз основа на депозити во образецот РС се прикажуваат според најраниот датум на кој треба да се исплатат, односно на кој можат да се повлечат. Така, доколку станува збор за орочени депозити со определен рок на достасување, а коишто можат да бидат повлечени во кое било време, независно од нивниот рок на достасување (постои можност за раскинување на договорот и исплаќање камата по видување, наместо каматата согласно со договорот за орочен депозит), одливите од овие депозити се прикажуваат во колоната бр. 3 „од преку ноќ до 2 дена“ од образецот РС.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
27.	Прашање	На која позиција во образецот РС треба да се прикажат обврските врз основа на кредитни линии?
	Одговор	Доколку станува збор за неискористена одобрена вонбилансна поддршка во корист на банката, се пополнува редот бр. 3.7 од образецот РС, додека доколку станува збор за преземени вонбилансни обврски од страна на банката тогаш се пополнуваат редовите бр. 4.1.1 или 4.1.2 (вонбилансна обврска за кредитирање или вонбилансна обврска за ликвидносна поддршка). Доколку станува збор за обезбедени обврски врз основа на искористени кредитни линии врз основа на главница и камата, тие се прикажуваат во редот бр. 1.2 „Обврски врз основа на обезбедено кредитирање и трансакции предизвикани од пазарот на капитал, покриени со:“, а доколку станува збор за необезбедени кредитни линии, тие се прикажуваат во редот бр. 1.6 „останати одливи“.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
28.	Прашање	На која позиција во образецот РС треба да се прикажат побарувањата врз основа на кредити (главница и камата) обезбедени со првокласен инструмент (парични средства согласно со договор за владетелски залог)?

	Одговор	Побарувањата врз основа на кредити (главница и камата) коишто се обезбедени со првокласен инструмент (парични средства согласно со договор за владетелски залог) се прикажуваат во рамките на редот бр. 2.1 „Побарувања од обезбедено кредитирање и трансакции предизвикани од пазарот на капитал, покриени со:“ од образецот РС.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
29.	Прашање	На која позиција во образецот РС треба да се прикажат приливите врз основа на откуп на побарувања?
	Одговор	Приливите врз основа на откуп на побарувања се прикажуваат во редот бр. 2.2 „побарувања врз основа на кредити и аванси одобрена на:“ од образецот РС.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
30.	Прашање	На која позиција од образецот РС треба да се прикажат вонбилансните обврски за финансирање на трговската размена?
	Одговор	Вонбилансни обврски за финансирање на трговската размена преземени од банката (отворени акредитиви и издадени чинидбени гаранции, гаранции за учество на тендер, други видови гаранции со кои се гарантира некое извршување, дадените авали и слично) се прикажуваат во редот бр. 4.2 „останати одливи од вонбилансни обврски“.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
31.	Прашање	Дали во редот бр. 1.6 „останати одливи“ треба да се прикажат одливите од обврските врз основа на заеми, како и врз основа на останати обврски, како на пример: плати, фактури и слично?
	Одговор	Одливите врз основа на необезбедените заеми, одливите врз основа на инструменти со понеповолен рејтинг во однос на рејтингот за позициите од ниво 1 ликвидна актива, подниво 2А ликвидна актива и подниво 2Б ликвидна актива утврден согласно со регулативата на Народната банка за методологијата за управување со ликвидносниот ризик и одливите од останатите обврски, како на пример обврски врз основа на плати, фактури и слично, се прикажуваат во редот бр. 1.6 „останати одливи“ од образецот РС. Доколку станува збор за обврски врз основа на обезбедено кредитирање и трансакции предизвикани од пазарот на капитал, тие обврски се прикажуваат во рамките на редот бр. 1.2 „обврски врз основа на обезбедено кредитирање

		и трансакции предизвикани од пазарот на капитал, покриени со:" од образецот РС.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
32.	Прашање	На кои позиции од образецот РС се прикажуваат приливите и одливите од камата, даноци, бонуси, дивиденди и кирии? Дали наведените приливи/одливи се внесуваат во позициите 1.6 „останати одливи“, односно 2.6 „останати приливи“? Дали постои поврзаност со прикажувањето на обврските врз основа на камата во образецот РС, во образецот ВПО, во образецот ВПП, во образецот НД и во образецот ИП?
	Одговор	<p>Приливите и одливите врз основа на камата и провизија се прикажуваат во соодветната позиција од делот 1 „одливи“ и делот 2 „приливи“ во образецот РС, и тоа распоредени согласно со договорот.</p> <p>На пример: доколку извештајниот датум е 31 јануари 2021 година, за орочен депозит со преостаната рочност од 8 месеци во износ од 100 единици и месечна исплата на камата во износ од 10 единици (исплата на 10-ти во месецот), во образецот РС банката ќе го прикаже износот од 100 единици во колоната бр. 18, додека износот на обврската врз основа на камата којшто треба да му го исплати на депонентот на 10-ти февруари во износ од 10 единици ќе го прикаже во колоната бр. 9 (во колоната бр. 13 се прикажува износот на каматата за следниот месец и така натаму). Сепак, согласно со точката 29 потточка 29.6, во делот 5 „Дополнителни податоци“ од образецот РС, во редот бр. 9 „очекувани одливи од депозити“, банката може да го прикаже износот на достасаните обврски од депозити и камати, распоредени во соодветните временски периоди, согласно со очекувањата на банката за однесувањето на депонентите во поглед на повлекувањето на депозитите.</p> <p>Исто така, на пример, одливите врз основа на обврски врз основа на камата од мали стабилни депозити се прикажуваат во редот бр. 1.3.1 „стабилни мали депозити“, додека приливите врз основа на камата од побарувања врз основа на кредити одобрени на нефинансиски лица се прикажуваат во редот бр. 2.2.2 „нефинансиски лица“. Распределувањето на обврските врз основа на камата во соодветните временски периоди од овој образец е согласно со договорните услови за позицијата од којашто произлегуваат.</p> <p>Во образецот РС се прикажува и каматата којашто би се исплатила согласно со договорните услови, што е разлика во однос на прикажувањето на овие позиции во образецот ВПО (во овој образец се прикажува само каматата којашто би се исплатила/наплатила во следните 30 дена). Притоа, доколку каматата на депозитот се исплаќа во готовина (не се припишува на депозитот), тогаш на таа камата се применува стапка на одлив од 100% и се прикажува редот бр. 2.8.5. „останати неопфатени обврски“ од образецот ВПО.</p>

		<p>Доколку каматата му се припишува на депозитот, тогаш го добива истиот третман како депозитот (пр. ако е стабилен мал депозит се применува стапка на одлив од 5% и ќе се прикаже во редот бр. 2.1.2). Притоа, треба да се има предвид одговорот на прашањето број 1 од темата IV - Нето паричен одлив.</p> <p>Во образецот НД и во образецот ИП се прикажуваат само обврските врз основа на главницата на депозитот. Обврските врз основа на камата од депозити се вклучуваат во овие обрасци само во случај на капитализација на каматата.</p> <p>Во редовите бр. 1.6 „останати одливи“, односно 2.6 „останати приливи“, од образецот РС се прикажуваат одливите, односно приливите од останатите обврски, односно побарувања (како на пример, даноци, бонуси и кирии). Доколку се работи за прилив врз основа на дивиденда, тој прилив се прикажува во редот бр. 2.5 „приливи од вложувања во хартии од вредност“, додека одливите врз основа на дивиденда се прикажуваат во редот бр. 1.6 „останати одливи“ (доколку станува збор за обврски врз основа на необезбедени хартии од вредност – акции).</p>
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021/7.4.2021
33.	Прашање	Со која вредност и во кој рочен блок треба да се прикажат приливите и одливите врз основа на девизните своп-договори (FX) и приливите и одливите од други деривати во извештаите за рочната структура?
	Одговор	Паричните одливи и паричните приливи од трансакциите врз основа на девизните своп-договори (FX) и приливите и одливите врз основа на трансакциите од другите деривати се прикажуваат во образецот РС според нивната пазарна/објективна вредност утврдена на датумот за кој се известува. Притоа, приливот или одливот се распоредува во временскиот период којшто одговара на датумот во кој достасува, односно се разменува главницата врз основа на девизниот своп-договор или договорот врз основа на други деривати.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
34.	Прашање	На која позиција од образецот РС се внесуваат приливите од пласманите на банката кај други банки, поточно приливите од оперативните и неоперативните депозити од ностро-сметките? Дали збирот на износите од позициите прикажани во редот бр. 2.2 „приливи од финансиски лица“ од образецот ВПП треба да се прикаже во редот бр. 2.2.3 „банки“ (побарувања врз основа на кредити и аванси) од образецот РС?

	Одговор	Согласно со точката 15 потточка 15.2 од Упатството, во редот бр. 2.2.3 „банки“ од образецот РС се внесува износот на паричните приливи од пласманите на банката кај други банки, вклучително и паричните приливи од ностро-сметките. Имајќи предвид дека во образецот ВПП се прикажуваат само износите на побарувањата од кои банката очекува парични приливи во следните 30 дена, износот прикажан во редот бр. 2.2 „приливи од финансиски лица“ од образецот ВПП не би требало да биде ист со износот прикажан во редот бр. 2.2.3 „банки“ од образецот РС (во образецот РС се содржани податоци за приливите на банката врз основа на нејзините побарувања, распоредени во соодветните временски периоди).
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
35.	Прашање	На која позиција од образецот РС се прикажуваат средствата на жиро-сметката во Народната банка и износот којшто е потребен за исполнување на обврската за задолжителната резерва во денари?
	Одговор	Согласно со точката 26 потточка 26.2 од Упатството, средствата на жиро-сметката во Народната банка, вклучувајќи го и износот којшто е потребен за исполнување на обврската за задолжителната резерва во денари, банката треба да го внесе во редот бр. 3.2 „средства кај централната банка коишто можат да се повлечат“ од образецот РС.
	Датум на објавување на одговорот	7.4.2021
36.	Прашање	Каков е третманот на достасаните побарувања до 30 дена при пополнувањето на Извештајот за рочната структура на активата и пасивата (образец РС) и извештаите за стапката на покриеност со ликвидност?
	Одговор	Согласно со точката 2 потточка 2.4 од Одлуката за методологијата за управување со кредитниот ризик („Службен весник на Република Македонија“ бр. 149/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 76/20 и 116/20), под „рок на достасување“ се подразбира последниот ден на кој клиентот бил должен да плати одреден износ на пари, согласно со договорот склучен со банката. По истекот на овој рок, побарувањето или делот од побарувањето се смета за достасано. Согласно со точката 4 потточка 4.8 од Упатството, достасаните побарувања и побарувањата со нефункционален третман не се внесуваат во Извештајот за рочната структура на активата и пасивата (образец РС). Притоа достасаните побарувања се сметаат за достасани без разлика на деновите на нивната достасаност. Сепак, согласно со точката 29 потточка 29.6, во делот 5 „Дополнителни податоци“ во редот бр. 10 „очекувани приливи од кредити и аванси“ од образецот РС, банката може да внесе и износ од достасаните кредити и камати, распоредени во различните временски периоди имајќи ги

		<p>предвид очекувањата на банката за однесувањето на клиентите во поглед на намирувањето на нивните обврски кон банката.</p> <p>Согласно со точката 50 од Одлуката, во пресметката на нето паричниот одлив се вклучуваат паричните приливи коишто, согласно со договор, би се случиле во следните 30 дена, при што тие приливи не се поврзани со побарувања коишто се достасани, нефункционални или за кои банката очекува дека нема да се наплатат во следните 30 дена. Оттука, достасаните побарувања не треба да се вклучат во извештаите за стапката на покриеност со ликвидност.</p>
	Датум на објавување на одговорот	7.4.2021
37.	Прашање	<p>Каков е третманот на кредитите коишто немаат ограничување за предвременно враќање, имајќи предвид дека одливите врз основа на депозити, коишто без оглед на датумот на достасување можат да се повлечат во кое било време со исплата на камата по видување (да се раскине договорот), треба да се прикажат во колоната бр. 3 „од преку ноќ до 2 дена“ во образецот РС? Какво ќе биде влијанието на овој пристап како стрес-сценарио во многу екстремни услови на работење при утврдувањето на стапката за покриеност со ликвидност?</p>
	Одговор	<p>Согласно со точката 8 од Упатството, одливите врз основа на депозитите се прикажуваат според најраниот датум на кој треба да се исплатат, односно на кој можат да се повлечат овие депозити, додека согласно со точката 15 од Упатството паричните приливи од кредитите и дадените аванси се распоредуваат според крајниот датум за наплата утврден во договорот, независно од постоењето на можноста за предвременно враќање на кредитот. Со ова се постигнува конзервативен пристап при пополнувањето на овој образец. Очекуваните одливи од депозити, односно очекуваните приливи од кредити, се прикажуваат во делот 5 од образецот РС „дополнителни податоци“, согласно со очекувањата на банката за однесувањето на депонентите, односно на кредитокорисниците за што ве упатуваме на одговорот на прашањето 20 од тема VIII.2 Начин и содржина на известување на Народната банка – Дополнителни алатки за следење на ликвидноста – Извештај за рочната структура на активата и пасивата.</p> <p>При пресметката на стапката на покриеност со ликвидност, третманот на орочените депозити кај кои има можност за предвременно повлекување (постои веројатност за одлив во следните 30 дена) е поинаков во однос на нивниот третман во образецот РС. Во однос на ваквиот различен третман, ве упатуваме на одговорите на прашањата 8, 21 и 22 од тема V. Парични одливи, како и на одговорите на прашањата 20 и 23 од тема VIII.1 Начин и содржина на известување на Народната банка – Извештаи за стапката на покриеност со ликвидност.</p>

	Датум на објавување на одговорот	7.4.2021
38.	Прашање	На која позиција од образецот РС треба да се прикажат побарувањата врз основа на кредити од нефинансиски правни лица и физички лица обезбедени со првокласен инструмент?
	Одговор	Во редот бр. 2.1 „побарувања од обезбедено кредитирање и трансакции предизвикани од пазарот на капитал, покриени со:“ од образецот РС се внесува износот на обезбедените парични приливи во зависност од тоа за каков првокласен инструмент станува збор. Така, доколку побарувањето е обезбедено со државни хартии од вредност (точка 19 потточка 19.4 од Одлуката), приливите се прикажуваат во редот бр. 2.1.1.1.2 „ниво 1 централна влада“ од образецот РС, а ако обезбедувањето се парични средства, приливите се прикажуваат во редот бр. 2.1.1.1.3 „ниво 1 останато“ од образецот РС.
	Датум на објавување на одговорот	7.4.2021
39.	Прашање	Дали во редот бр. 3.7 „неискористена одобрена вонбилансна поддршка“ се прикажуваат вкупните вонбилансни приливи (алоцирани и неалоцирани средства по крајни корисници), додека во редот бр. 4.1.1 „вонбилансна обврска за кредитирање“ и редот бр. 4.1.2 „вонбилансна обврска за ликвидносна поддршка“ од образецот РС се прикажуваат само вонбилансните одливи по алоцирани средства за крајните корисници?
	Одговор	Во редот бр. 3.7 „неискористена одобрена вонбилансна поддршка“ од образецот РС се прикажува износот на одобрената, а неискористена вонбилансна поддршка во корист на банката, додека во редот бр. 4.1.1 „вонбилансна обврска за кредитирање“ и редот бр. 4.1.2 „вонбилансна обврска за ликвидносна поддршка“ од образецот РС се прикажуваат одливите од вонбилансните обврски преземени од страна на банката. Во случај кога станува збор за вонбилансни побарувања врз основа на кредитна линија за одобрување кредити од промотивен карактер, кога банката се јавува во улога на посредник, делот од износот прикажан во редот бр. 3.7 треба да одговара на делот од износот прикажан во редовите бр. 4.1.1 и 4.1.2 којшто се однесува на преземените вонбилансни обврски за оваа намена. Ве упатуваме на одговорите на прашањата број 17, 18 и 27 од темата VIII.2 Начин и содржина на известување на Народната банка – Дополнителни алатки за следење на ликвидноста – Извештај за рочната структура на активата и пасивата.
	Датум на објавување на одговорот	7.4.2021
40.	Прашање	На која позиција од образецот РС се прикажуваат паричните одливи од провизиите врз основа на депозит/кредитна линија, како и останатите

		провизии кои не се однесуваат на изворите на средства? Како се прикажуваат овие провизии во образецот ВПО?
	Одговор	Кај паричните одливи врз основа на депозит/кредитна линија се зема предвид договорениот износ на депозитот, односно обврската врз основа на кредитната линија, без да се намали за износот на провизијата поврзан со изворите на средства којшто банката го исплатила. Провизијата се прикажува во временскиот период кога е настанат паричниот одлив. Доколку станува збор за провизиите коишто не се поврзани со некоја од обврските прикажани во претходните редови од делот 1. „Одливи“ од образецот РС, во тој случај овие провизии се прикажуваат во редот бр. 1.6 „останати одливи“ од образецот РС. Ве упатуваме на одговорот на прашањето број 32 од темата VIII.2 Начин и содржина на известување на Народната банка – Дополнителни алатки за следење на ликвидноста – Извештај за рочната структура на активата и пасивата. Во однос на прикажувањето на одливите од провизии во образецот ВПО, ве упатуваме на одговорот на прашањето број 6 од темата VIII.1 Начин и содржина на известување на Народната банка – Извештај за стапката на покриеност со ликвидност.
	Датум на објавување на одговорот	7.4.2021
41.	Прашање	Дали под достасани побарувања се мисли на целосно достасани побарувања од клиентот (пример целосно достасан кредит) коишто сè уште немаат третман на нефункционални побарувања или се однесува општо на секое достасано побарување (пример достасан ануитет од кредит)?
	Одговор	Согласно со точката 4 потточка 4.8 од Упатството, достасаните побарувања и побарувањата со нефункционален третман не се внесуваат во образецот РС. Притоа достасаните побарувања се сметаат за достасани без разлика на деновите на нивната достасаност. Оттука, под достасано побарување се подразбира и достасаниот ануитет од кредитот.
	Датум на објавување на одговорот	7.4.2021
42.	Прашање	Дали во редот бр. 2.2 „побарувања врз основа на кредити и аванси одобрени на:“ од образецот РС, треба да се прикаже: а) распоредот на побарувањата врз основа на главница од кредити дадени на клиенти заедно со потенцијалната камата до датумот утврден во договорот (целосните ануитети од главница и камата до крајот на достасувањето на кредитот согласно со амортизациониот план), што во овој случај подразбира потенцијален прилив од побарувања врз основа на камата којшто сè уште не е прокнижен во евиденцијата на Банката, или б) потребно е да се прикаже само распоредот на главницата на кредитот до крајот на достасувањето на кредитот согласно со амортизациониот план при што каматата ќе се распореди само за делот којшто банката очекува дека ќе

		го наплати во следните 30 дена, т.е. износот на камата евидентиран како недостасано побарување врз основа на камата?
	Одговор	Во однос на распоредувањето на побарувањата врз основа на редовни кредити во образецот РС, банката треба да врши распоредување на целиот кредит согласно со достасувањето на одделните ануитети и на побарувањата врз основа на главница, и на побарувањата врз основа на камата (алтернативата под а). Доколку во иднина овој кредит добие нефункционален третман, преостанатите ануитети не се внесуваат во образецот РС.
	Датум на објавување на одговорот	7.4.2021
43.	Прашање	Дали во редот бр. 1.3 „обврски врз основа на депозити“ од образецот РС, треба да се прикаже: а) распоредот на обврските врз основа на депозити добиени од клиенти заедно со потенцијалната камата до датумот утврден во договорот за орочен депозит (износот на депозитот заедно со целосниот износ на камата што банката би го исплатила до крајот на договорот), што во овој случај подразбира потенцијален одлив од обврски од камата којшто сè уште не е прокнижен во евиденцијата на банката, или б) потребно е да се прикаже само распоредот на депозитот добиен од клиентот во соодветниот временски период согласно со датумот на достасување, додека обврската врз основа на камата ќе се прикаже само во износ што банката фактички треба да му го исплати на клиентот во следните 30 дена (заработена камата), т.е. износот на камата евидентиран како недостасана обврска врз основа на камата?
	Одговор	Во образецот РС банката ги распоредува и износот на депозитот (според датумот на достасувањето) и износот на каматата (износот што се исплаќа секој месец) доколку станува збор за производ кај кој камата се исплатува секој месец и депонентот не може да го повлече овој депозит до рокот на достасување (алтернативата под а).
	Датум на објавување на одговорот	7.4.2021
		Извештај за следење на концентрацијата на изворите на средства според најголемите депоненти (образец НД)
1.	Прашање	Кои кратки позиции се опфатени во исклучокот од точката 30 потточка 30.1 од Упатството?
	Одговор	Согласно со дефиницијата од точката 2 потточка 2.22 од Одлуката, под „кратки позиции“ се подразбира обврска на продавачот да му испорача на

		купувачот финансиски инструменти коишто ги нема во сопственост, поради што мора да ги позајми од друга договорна страна.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
2.	Прашање	Кои финансиски обврски треба да бидат вклучени во извештаите за следење на концентрацијата?
	Одговор	Во Извештајот за следење на концентрацијата на изворите на средства според најголемите депоненти (образец НД) треба да бидат вклучени финансиските обврски според типот на производот, согласно со точката 33 потточка 33.3 од Упатството. Во извештајот за следење на концентрацијата на изворите на средства според инструменти, односно производи (образец ИП) треба да бидат вклучени депозитите од физички лица и мали друштва согласно со точката 35 потточка 35.1 од Упатството (редови бр. 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5 и 1.6), како и изворите на средства од правни лица, согласно со точката 35 потточка 35.2 од Упатството (редови бр. 2.1.1, 2.1.2, 2.1.3, 2.1.4, 2.2.1, 2.2.2 и 2.2.3).
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
3.	Прашање	Дали во образецот НД се вклучуваат депозитите коишто депонентот ги вложил како обезбедување за кредитна изложеност? Дали се вклучува и каматата на депозитот при пополнувањето на овој образец?
	Одговор	Депозитите коишто депонентот ги вложил како обезбедување за кредитна изложеност не се вклучуваат во образецот НД. За депозитите коишто се вклучуваат во овој образец, камата се вклучува во овој образец само доколку таа се капитализира.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
4.	Прашање	Како треба да се внесат поврзаните лица со најголемите депоненти во Извештајот за следење на концентрацијата на изворите на средства според најголемите депоненти (образец НД), доколку едно лице им припаѓа на повеќе групи поврзани лица?
	Одговор	Во случај кога едно лице им припаѓа на повеќе групи поврзани лица, банката го прикажува тоа лице само еднаш, односно го вклучува во групата со најголемо учество во вкупните обврски на банката.

	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
5.	Прашање	Како се пополнува колоната бр. 2 „сектор“ од образецот НД?
	Одговор	Во колоната бр. 2 „сектор“, се внесува секторот на кој му припаѓа депонентот, и тоа: централни банки, централни влади, банки, останати финансиски институции, нефинансиски институции и домаќинства. Оваа колона не се пополнува за редовите од образецот НД коишто се однесуваат на лицата поврзани со депонентот и за редовите во кои се прикажува вкупниот износ на вложените средства на депонентот и лицата поврзани со него.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
6.	Прашање	Како се пополнува колоната бр. 4 „тип на производ“ од образецот НД, во случај кога депонентот, односно поврзаното лице имаат различни производи?
	Одговор	Во колоната бр. 4 „тип на производ“ од образецот НД се внесува типот на производот со користење на ознаките пропишани во точката 33 потточка 33.3 од Упатството. Во случај кога депонентот, односно поврзаното лице користи неколку различни производи на банката, во оваа колона се внесува производот којшто има најголемо учество во вкупните средства вложени од депонентот, односно од лицето поврзано со него.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
7.	Прашање	Како се пресметува пондерираната просечна договорна рочност и пондерираната просечна преостаната рочност? Каков е третманот на трансакциските сметки, при пресметката на пондерираната рочност?
	Одговор	<p>Пондерираната просечна договорна рочност се изразува во денови (колоната бр. 7 од образецот НД) и се утврдува со пондерирање на производот на договорната рочност и износот на секој извор на средства од депонентот и вкупните извори на средства на тој депонент.</p> <p>На пример, депонентот има два депозита: депозит во износ од 500 денари со договорна рочност од 120 дена и депозит во износ од 1.000 денари со договорна рочност од 180 дена. Пондерираната просечна договорна рочност е 160 дена и се пресметува на следниов начин:</p> $500(1000+500) \times 120 + 1000 \times 180 = 160 \text{ дена}$ <p>Пондерираната просечна преостаната рочност се изразува во денови (колоната бр. 8 од образецот НД) и се утврдува со пондерирање на</p>

		<p>производот на преостанатата рочност и износот на секој извор на средства од депонентот и вкупните извори на средства на тој депонент. При пресметката се користи истата формула како и во примерот за пондерираната просечна договорна рочност, со таа разлика што при подерирањето се зема предвид преостанатата рочност на секој од депозитите.</p> <p>При утврдувањето на пондерираната рочност, изворите на средства за кои не е определена рочност, како што се трансакциските сметки, се смета дека достасуваат преку ноќ, односно се смета дека достасуваат во рок од еден ден.</p>
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
8.	Прашање	Што се прикажува во редот бр. 12 „останати извори на финансирање“ од образецот НД?
	Одговор	Во делот 2 „останати извори на финансирање“ од образецот НД, се прикажуваат збирно изворите на финансирање од останатите депоненти на банката коишто не се опфатени во делот 1 од овој образец.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
9.	Прашање	Дали при пополнувањето на колоната бр. 5 „износ“ од образецот НД се внесува состојбата на депозитот на крајот на месецот, или, пак, се утврдува просечна состојба по декади?
	Одговор	При пополнувањето на колоната бр. 5 од образецот НД се внесува износот на изворите на средства од депонентот и на лицата поврзани со него, на датумот на известувањето.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
10.	Прашање	Дали во образецот НД според значајна валута (евро) треба да се прикажат изворите на средства во евра (изразени во денарска противвредност) на најголемите десет депоненти и нивните поврзани субјекти со најголемо учество во вкупните обврски на банката во евра, или треба да се прикажат изворите на средства во евра на најголемите десет депоненти коишто се прикажани во образецот НД збирно?
	Одговор	Образецот НД содржи податоци за концентрацијата на најголемите десет депоненти во вкупните обврски на банката. Овој извештај се изготвува на збирно ниво и според секоја значајна валута. Во образецот НД според значајна валута (евро) се прикажуваат најголемите десет депоненти мерени според учеството на нивните извори на средства во евра во однос на вкупните

		обврски на банката во евра. Оттука, депонентите коишто се прикажани во образецот НД за валутата евро не мора да се совпаднаат со најголемите десет депоненти коишто се прикажани во образецот НД збирно.
	Датум на објавување на одговорот	7.4.2021
		Извештај за следење на концентрацијата на изворите на средства според инструменти, односно производи (образец ИП)
1.	Прашање	Дали во образецот ИП се прикажуваат типовите производи чиешто учество во вкупните обврски на банката е помало од 1%?
	Одговор	Типовите производи чиешто учество во вкупните обврски на банката е помало од 1% не се прикажуваат во образецот ИП (ниту во извештаите на збирно ниво, ниту според секоја значајна валута).
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
2.	Прашање	На која позиција од Извештајот за следење на концентрацијата на изворите на средства според инструменти, односно производи (образец ИП) треба да се прикажат ограничените депозити?
	Одговор	Ограничените депозити не се прикажуваат во образецот ИП.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
3.	Прашање	Дали во образецот ИП поделбата по производи е директно поврзана со колоната бр. 4 „тип на производ“ од образецот НД?
	Одговор	Поделбата по типови на производи од образецот ИП не е директно поврзана со колоната бр. 4 „тип на производ“ од образецот НД, што произлегува од различните цели на двата обрасци (образецот ИП и образецот НД). Преку образецот ИП се следи концентрацијата на изворите на средства според инструментите, односно типовите производи чиешто учество во вкупните обврски на банката е поголемо од 1%, додека преку образецот НД се следи концентрацијата на изворите на средства според најголемите депоненти.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021

4.	Прашање	Во која позиција од образецот ИП треба да се прикажат позитивните салда на денарските трансакциски сметки и кредитните картички за физички и правни лица, како и на девизните трансакциски сметки за физички лица?
	Одговор	Независно дали станува збор за денарски или девизни трансакциски сметки и кредитните картички, позитивните салда од овие сметки се вклучуваат во образецот ИП во редот бр. 1 „депозити од физички лица и мали друштва“ или во редот бр. 2 „извори на средства од правни лица“. Искористеното дозволено пречекорување на трансакциската сметка или кредитната картичка не се вклучува во овој образец.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
5.	Прашање	Како се утврдува процентуалното учество (1%) на одделните производи во вкупните обврски? Дали се утврдува на збирна основа за депозитите од физичките лица и малите друштва, односно изворите на средства за правните лица или по одделните редови наведени во образецот?
	Одговор	Учеството на производите на физичките лица и малите друштва се пресметува за секој од производите коишто се наведени во редовите бр. 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5 и 1.6, додека за изворите на средствата од правните лица, учеството се пресметува за секој од производите коишто се наведени во редовите бр. 2.1.1, 2.1.2, 2.1.3, 2.1.4, 2.2.1, 2.2.2, 2.2.3 од овој образец.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
6.	Прашање	Во која позиција од образецот ИП се прикажува кредит од Развојната банка на Северна Македонија АД Скопје којшто е обезбеден со меници?
	Одговор	Кредитот од Развојната банка на Северна Македонија АД Скопје обезбеден со меници се прикажува во редот бр. 2.2.1 „кредити и депозити од финансиски лица“ како необезбеден извор на финансирање.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
7.	Прашање	На која позиција од образецот ИП се прикажуваат обврските на банката врз основа на кредитни линии?
	Одговор	Во зависност од тоа дали станува збор за кредитна линија од финансиски, нефинансиски лица, или лица коишто се дел од банкарска група, обврските врз основа на необезбедени кредитни линии се прикажуваат во редовите бр. 2.2.1, 2.2.2 или 2.2.3 од образецот ИП.

	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
8.	Прашање	Како се пресметува пондерираната просечна договорна рочност и пондерираната просечна преостаната рочност во образецот ИП?
	Одговор	<p>Пондерираната просечна договорна рочност се изразува во денови (колоната бр. 4 од образецот ИП) и се утврдува со пондерирање на производот на договорната рочност и износот на секој производ и вкупните извори на средства коишто се однесуваат на тој производ.</p> <p>Пондерирана просечна преостаната рочност (колоната бр. 5 од образецот ИП) се утврдува со пондерирање на производот на преостаната рочност и износот на секој производ и вкупните извори на средства коишто се однесуваат за тој производ.</p> <p>При пресметката на пондерираната просечна договорна рочност и на пондерираната просечна преостаната рочност, соодветно, се користи формулата дадена во одговорот на прашањето бр. 7 од прашањата и одговорите поврзани со Извештајот за следење на концентрацијата на изворите на средства (образец НД).</p>
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
9.	Прашање	На која позиција од образецот ИП треба да се прикажат трансакциските сметки?
	Одговор	Трансакциски сметки на физички лица или мали друштва се прикажуваат во редот бр. 1.1 „депозити по видување“. Доколку трансакциските сметки на правните лица се сметаат како обезбедени извори на средства, се прикажуваат во рамките на редот бр. 2.1 „обезбедени извори на средства“, а доколку станува збор за необезбедени извори на средства се прикажуваат во рамките на редот 2.2 „останати извори на средства“, во зависност од тоа дали станува збор за финансиско или нефинансиско лице или лице кое е дел од банкарската група.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
10.	Прашање	Кој износ се внесува во колоната бр. 1 „износ“ од образецот ИП?
	Одговор	Во колоната бр. 1 „износ“ од образецот ИП се внесува сметководствената вредност на производот на крајот од месецот за кој се известува.

	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
11.	Прашање	Дали при пополнувањето на колоната бр. 2 „Износ којшто е предмет на обесштетување“ од образецот ИП, покрај условот за 30.000 евра во денарска противвредност, треба да се земат предвид и кредитните обврски коишто ги има депонентот кон банката?
	Одговор	При пополнувањето на колоната бр. 2 од образецот ИП, односно при утврдувањето на износот којшто е предмет на обесштетување од Фондот за осигурување на депозити или од еквивалентна шема за осигурување депозити во друга земја, не се земаат предвид кредитните обврски на депонентот кон банката. Притоа, треба да се има предвид одговорот на прашањето бр. 28 од темата V - Парични одливи.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
12.	Прашање	Што се подразбира под вкупни обврски на банката при утврдувањето на процентуалното учество на нејзините производи?
	Одговор	Под вкупни обврски на банката се подразбираат вкупните билансни обврски на банката намалени за износот на капиталот.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
13.	Прашање	Дали за потребите на пресметката на учеството од 1% во вкупните обврски се земаат предвид позициите од белешките број 34.1 – „депозити на банки“, 34.2 – „депозити на други комитенти“, 35 - „издадени должнички хартии од вредност“ и 36 – „обврски по кредити“ од белешките кон финансиските извештаи од Одлуката за видовите и содржината на финансиските извештаи на банките и белешките кон тие извештаи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 83/17 и 149/18), без каматите и без ограничените депозити?
	Одговор	При пресметката на концентрацијата на изворите на средства според инструменти, односно производи (образец ИП), учеството од 1% се пресметува во однос на вкупните билансни обврски на банката намалени за износот на капиталот, вклучувајќи ги и депозитите на банки, депозитите на други клиенти, издадените должнички хартии од вредност, обврските врз основа на кредити, како и обврските врз основа на камати поврзани со соодветните извори средства. Ограничените депозити не се прикажуваат во ниту една позиција од образецот ИП, ниту во делот за депозитите од физички лица и мали друштва, ниту во делот на изворите на средства од правни лица.

	Датум на објавување на одговорот	7.4.2021
14.	Прашање	Во кои позиции од образецот ИП се внесуваат депозитите на малите друштва коишто ги исполнуваат условите за мали депозити, а во кои позиции депозитите на малите друштва коишто не ги исполнуваат условите за мали депозити?
	Одговор	Согласно со точката 35 потточка 35.1 од Упатството, при прикажувањето на податоците во образецот ИП, доколку депозитите на малите друштва ги исполнуваат условите од точката 2 потточка 2.11. од Одлуката за вклучување во категоријата „мали депозити“, тогаш се прикажуваат во некој од редовите бр. 1 „депозити од физички лица и мали друштва“ од образецот ИП (во зависност од видот на депозитот). Останатите депозити на малите друштва коишто не ги исполнуваат условите за да се вклучат во категоријата мали депозити се прикажуваат заедно со депозитите од нефинансиските лица во некој од подредовите од редот бр. 2.1 „обезбедени извори на средства“, или во некој од подредовите од редот бр. 2.2 „останати извори на средства“ од образецот ИП, во зависност од тоа дали станува збор за обезбедени или останати извори на средства.
	Датум на објавување на одговорот	7.4.2021
		Извештај за цената на изворите на средства и нивната рочност (образец ЦИС)
1.	Прашање	Дали изворите на средства во образецот ЦИС треба да се прикажуваат според преостаната рочност или според нивната договорна рочност?
	Одговор	Изворите на средства во образецот ЦИС се распоредуваат според нивната договорна рочност.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
2.	Прашање	Дали во образецот ЦИС треба да се прикажат и обврските врз основа на камати, провизии и надомести, кредитни линии, како и останата неспомнатата пасива?
	Одговор	Образецот ЦИС содржи податоци за износот на трансакциите и цената платена од банката за новите извори на средства коишто ги стекнала банката во текот на месецот за кој се известува. Оттука, каматите, провизиите и надоместоците не се вклучуваат во образецот ЦИС. Во однос на одобрените вонбилансни позиции, во овој образец се прикажува само износот на одобрените вонбилансни позиции којшто го повлекла (искористила) банката

		во текот на месецот за кој се известува и за цената којашто ја платила банката за искористениот дел од одобрената кредитна линија. За искористениот дел од одобрена кредитна линија од банка се пополнува редот бр. 1.2 „финансиски и нефинансиски лица“.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
3.	Прашање	Дали во колоните „износ“ од образецот ЦИС се прикажуваат само новите орочени депозити и штедни сметки за кои е склучен договор во месецот за кој се известува, вклучувајќи го и зголемувањето на износот на депозитите во тој месец?
	Одговор	Согласно со точката 37 од Упатството, во образецот ЦИС се прикажуваат податоците само за износот на трансакциите и цената платена од банката за новите извори на средства коишто ги стекнала банката во текот на месецот за кој се известува, вклучувајќи го и зголемувањето на износот на депозитите во месецот за кој се известува. Во колоните „износ“ од образецот ЦИС соодветно се прикажуваат орочените депозити и штедните сметки, и тоа во соодветните колони, согласно со договорната рочност на депозитите/штедните сметки, од редот бр. 1.1 „физички лица и мали друштва“, или од редот бр. 1.2 „финансиски и нефинансиски лица“.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
4.	Прашање	На која позиција од образецот ЦИС се прикажуваат трансакциските сметки?
	Одговор	Трансакциските сметки имаат третман на извори на средства „преку нок“ и се прикажуваат во колоната бр. 1 „распон“ и колоната бр. 2 „износ“ од образецот ЦИС, и тоа во редот бр. 1.1 „физички лица и мали друштва“ или во редот бр. 1.2 „финансиски и нефинансиски лица“. Доколку банката не пресметува камата на трансакциските сметки, во тој случај износот на овие сметки не се прикажува во образецот ЦИС.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
5.	Прашање	Дали при пополнувањето на колоните коишто се однесуваат на распонот во образецот ЦИС, треба да се опфати и евентуалната промена на цената на новите извори на средства којашто настанала во текот на месецот?
	Одговор	Во колоните од секој временски период од образецот ЦИС коишто се однесуваат на распонот, треба да се опфати и промената на цената на новите извори на средства којашто настанала во текот на целиот месец за кој се

		известува, при што промената се прикажува во соодветните колони од овој образец.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
6.	Прашање	Дали при дефинирањето на распонот во образецот ЦИС треба да се земат предвид сите извори на средства, без разлика на нивното процентуално учество, односно дали би се вклучиле извори на средства коишто имаат незначително учество, но поради некои околности, имаат поразлична камата од останатите извори на средства, поради што распонот би бил многу поширок, а со тоа би се „искривила“ реалната слика за цената на изворите на средства?
	Одговор	Во колоните од образецот ЦИС коишто се однесуваат на распонот, односно на интервалот во кој се движела цената на изворите на средства, се внесува цената платена од банката за новите извори на средства коишто ги стекнала банката во текот на месецот за кој се известува, независно од нивното учество.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
7.	Прашање	Каков би бил третманот на некаматносните извори на средства (деривати за тргување, обврски врз основа на камати, провизии и надомести) при утврдувањето на распонот во образецот ЦИС?
	Одговор	Во образецот ЦИС не се прикажуваат извори на средства на кои банката не пресметува и не наплаќа камата.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
8.	Прашање	Дали во Извештајот за цената на изворите на средства и нивната рочност (образец ЦИС) треба да се прикажат и новопримените извори на средства коишто биле повлечени во текот на истиот месец?
	Одговор	Извештајот за цената на изворите на средствата и нивната рочност (образец ЦИС) содржи податоци за износот на трансакциите и цената платена од банката за новите извори на средства коишто банката ги стекнала во текот на месецот за кој се известува. Оттука, во овој извештај се прикажуваат податоците и за изворите на средства коишто се стекнати во текот на месецот за кој се известува, независно што банката не располага со нив на крајот на месецот.

	Датум на објавување на одговорот	7.4.2021
		Извештај за можноста за обновување на изворите на средства (образец ОИС)
1.	Прашање	Дали изворите на средства имаат третман на нови извори на средства во образецот ОИС доколку се обновени на крајот од месецот за кој се известува, независно дали станува збор за промена на договорните услови со или без активна вклученост на клиентот (менување на договорните услови главно како резултат на промени во интерните акти на банката - каматна стапка, рочност, валутна клаузула и др.)? Дали во овој образец се прикажуваат договорите кај кои е предвидена можност за промена на елементите од договорот?
	Одговор	Образецот ОИС содржи податоци за износот на сите извори на средства коишто се обновуваат на крајот на месецот за кој се известува, независно дали станува збор за активна вклученост на клиентот при обновувањето, или, пак, за автоматско обновување на изворите на средства. Постоеното одредба во договорот кај кои е предвидена можност за промена, самото по себе, не значи автоматско прикажување на овие извори на средства во овој образец, туку само доколку станува збор за извори на средства коишто реално се обновиле на крајот на месецот за кој се известува.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
2.	Прашање	Дали како нов извор на средства треба да се прикаже нов договор којшто е склучен во месецот за кој се известува, но на барање на клиентот е раскинат до крајот на тој месец?
	Одговор	Доколку дојде до раскинување договор којшто е склучен во истиот месец за кој се известува, тој договор, односно средствата што произлегуваат од тој договор, не се прикажуваат во образецот ОИС, независно дали раскинувањето на договорот е врз основа на барање на клиентот или од страна на банката (банката нема да располага со овие извори на средства на крајот на месецот за кој се известува).
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
3.	Прашање	Како се пополнуваат колоните „достасување“, „обновување“, „нови извори“ и „нето“ од образецот ОИС?
	Одговор	Во образецот ОИС, банката ги прикажува изворите на средства коишто достасуваат на крајот на месецот, во зависност од тоа за какви извори на

		<p>средства станува збор, дали се од физички лица и мали друштва, од правни лица, или, пак, обезбедени извори на средства, како и имајќи ја предвид договорната рочност на изворите на средства (преку ноќ, од 1 ден до 7 дена, над 7 дена до 14 дена, над 14 дена до 1 месец, над 1 месец до 3 месеци, над 3 месеци до 6 месеци и подолго од 6 месеци).</p> <p>Така, во колоните „достасување“, соодветно се прикажуваат само изворите на средства коишто достасуваат на крајот на месецот, а коишто не се обновуваат. На пример, депозитите со договорна рочност од 1 месец коишто достасуваат на крајот на месецот се прикажуваат во соодветниот ред (од редот бр. 2 до редот бр. 4 од образецот) од колоната бр. 13, додека депозитите со договорна рочност подолга од 6 месеци, се прикажуваат во соодветниот ред од колоната бр. 25.</p> <p>Во колоните „обновување“ се прикажуваат само изворите на средства коишто се обновени на крајот на месецот. Прикажувањето во соодветната колона е во зависност од видот на изворот и неговата нова рочност (на пример, депозити на физичко лице со договорна рочност од 1 месец којшто достасува на крајот на месецот и истовремено се обновува, но е со договорна рочност од 4 месеци, се прикажува во редот бр. 2 и колоната бр. 22 од образецот ОИС).</p> <p>Во колоните „нови извори“, во зависност од видот и договорната рочност, се прикажуваат новите извори на средства коишто ги добила банката на крајот на месецот. Така, износот на средствата на трансакциската сметка на правно лице (отворена на крајот на месецот) се прикажува во редот бр. 3 и колоната бр. 3 од образецот ОИС.</p> <p>Колоните „нето“ се пресметковни и во нив, за секој временски период се прикажува збирот на износите од колоните „нови извори“ и „обновување“, намален за износот од колоната „достасување“.</p>
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
4.	Прашање	Како се пресметува просечната рочност во образецот ОИС (колони 30, 31 и 32)?
	Одговор	<p>За целите на пополнувањето на образецот ОИС, просечната рочност се пресметува одделно за:</p> <ul style="list-style-type: none"> - изворите на средствата коишто достасуваат на датумот на известувањето (колона 30), - изворите на средствата коишто нема да бидат повлечени, односно коишто се обновуваат на датумот на известувањето (колона 31) и

		<p>- новите извори на средства коишто ги стекнала банката на крајот од месецот (колона 32).</p> <p>Просечната рочност во овие колони се изразува во денови и се утврдува со пондерирање на производот на договорната рочност и износот на секој од изворите и вкупните извори на средства коишто се однесуваат на редовите бр. 1, 2, 3 и 4 од овој образец.</p> <p>При пресметката на пондерираната просечна договорна рочност и на пондерираната просечна преостаната рочност, соодветно се користи формулата дадена во одговорот на прашањето бр. 7 од прашањата и одговорите поврзани со Извештајот за следење на концентрацијата на изворите на средства (образец НД).</p>
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
5.	Прашање	Дали трансакциските сметки се вклучуваат во образецот ОИС и доколку треба, во која позиција?
	Одговор	Трансакциските сметки имаат третман на извори на средства „преку ноќ“ и се прикажуваат во редовите бр. 2, 3 или 4 од образецот ОИС, и тоа во колоната бр. 2 или колоната бр. 3 (доколку станува збор за трансакциски сметки коишто се обновени или се за првпат отворени), согласно со состојбата на крајот на месецот за кој се известува.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
6.	Прашање	Дали за депозитите во образецот ОИС се прикажуваат само обврските врз основа на главницата?
	Одговор	Во образецот ОИС се прикажуваат само обврските врз основа на главницата на депозитот, но можат да се прикажат и обврските врз основа на камата доколку се изврши капитализација на каматата.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
7.	Прашање	Дали изворите на средствата во образецот ОИС се прикажуваат согласно со договорната рочност или согласно со преостанатата рочност?
	Одговор	Изворите на средства во образецот ОИС се прикажуваат согласно со нивната договорна рочност.

	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
8.	Прашање	<p>Дали при пополнувањето на образецот ОИС за депозитите и трансакциските сметки со датум на известување 31 јануари 2021 година, во колоните за достасување се внесуваат износите на сите депозити што во периодот од 1.1.2021 до 31.1.2021 година биле исплатени (имале состојба на 31.12.2020 и немаат состојба на 31.1.2021 година) во соодветните рочни блокови според датумот на договор? Дали во колоните за обновување треба да се внесат сите износи на депозити коишто имале состојба на 31.12.2020 година, достасале во периодот од 1.1.2021 до 31.1.2021 година и се преорочиле (во колоната според новата рочност)? Дали во колоните за нови извори се внесуваат износите на сите новоорочени депозити во периодот од 1.1.2021 до 31.1.2021 коишто на 31.1.2021 имаат салдо? Дали за трансакциските сметки во колоните за нови извори би се прикажале салдата на сметките отворени од 1.1.2021 до 31.1.2021 година? Дали во колоната бр. 1 „достасување“ во временскиот период „преку ноќ“, со негативен предзнак се прикажува вкупното салдо на сите трансакциски сметки со состојба на 31.12.2020 година. Дали во колоната бр. 2 „обновување“ во временскиот период „преку ноќ“, се внесува разликата од салдото на трансакциските смети на 31.1.2021 година коригирано со новите средства?</p>
	Одговор	<p>Во Извештајот за можноста за обновување на изворите на средствата (образец ОИС) банката ги прикажува податоците за изворите на средствата коишто достасуваат на крајот на месецот, за износот на изворите на средства коишто се обновуваат и за износот на новите извори на средства. Оттука, во наведениот пример, во колоните за достасување се наведуваат само оние депозити коишто достасуваат на 31 јануари 2021 година, во соодветните временски периоди според договорениот рок на достасување, а не и депозитите коишто достасуваат во периодот од 1 до 30 јануари 2021 година (износот од трансакциските сметки не се прикажува во колоните за достасување). Во колоните за обновување се наведуваат оние депозити/трансакциски сметки коишто се обновени на 31 јануари 2021 година, а не депозитите коишто се обновени во периодот од 1 до 30 јануари 2021 година. Во колоните за нови извори се наведуваат новите депозити/трансакциски сметки од 31 јануари 2021 година, а не новите депозити добиени во периодот од 1 до 30 јануари 2021 година. Исто така, треба да се имаат предвид одговорите на прашањата број 3 и 5 од темата VIII.2 Начин и содржина на известување на Народната банка – Дополнителни алатки за следење на ликвидноста – Извештај за можноста за обновување на изворите на средствата (образец ОИС).</p>
	Датум на објавување на одговорот	7.4.2021

Извештај за утврдување расположливи неоптоварени средства (образец РАС)		
1.	Прашање	Дали во образецот РАС се вклучуваат благајничките записи и државните хартии од вредност коишто можат да се користат како инструменти за обезбедување при спроведување на монетарните операции на Народната банка?
	Одговор	Доколку благајничките записи и државните хартии од вредност ги исполнуваат општите и оперативните барања од Одлуката за неоптоварени средства, се прикажуваат во образецот РАС (во редот бр. 1 или бр. 2).
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
2.	Прашање	На која позиција во образецот РАС треба да се прикажат паричните средства и средствата кај централната банка коишто можат да се повлечат, а кои се прикажани во делот 3 „расположлив износ“ од образецот РС?
	Одговор	Износот на неоптоварените паричните средства и средствата кај централната банка коишто можат да се повлечат и со кои банката располага на датумот на известувањето, согласно со точката 46 потточка 46.1 од Упатството, се прикажува во редот бр. 1 „централни банки“ од образецот РАС.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
3.	Прашање	Во кој случај се внесува пазарната вредност, а во кој случај се внесува номиналната вредност на неоптоварените средства (колона бр. 3 „пазарна/ номинална вредност“)?
	Одговор	Номиналната вредност се внесува кога станува збор за неискористени вонбилансни побарувања за ликвидносна поддршка и за кредитирање одобрени на банката. За сите останати неоптоварени средствата се внесува нивната тековна пазарна вредност.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
4.	Прашање	Која вредност на обезбедувањето се зема предвид при пополнувањето на колоната бр. 4 „вредност на обезбедувањето прифатливо за ЦБ“ од образецот РАС?
	Одговор	Во колоната бр. 4 од образецот РАС се внесува вредноста на обезбедувањето коешто Народната банка (или централната банка каде што се наоѓа подружница на банката) го прифаќа како инструмент за обезбедување при

		спроведувањето на монетарните операции. Притоа, банката треба да ги има предвид барањата коишто се однесуваат на квантитативните ограничувања, вреднувањето на хартиите од вредност, коефициентите на покритее и слично, коишто се наведени во Листата на хартии од вредност за спроведување на монетарните операции, донесена од гувернерот на Народната банка (или сличен документ донесен од соодветната централна банка каде што се наоѓа подружница на банката).
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
5.	Прашање	Како се пополнува редот бр. 7 од образецот РАС?
	Одговор	Со оглед на фактот дека се работи за збиен податок, редот бр. 7 „останати позиции“ од образецот РАС се пополнува само за колоната бр. 3, и тоа со износот на останатите неоптоварени средства со кои располага банката добиени од други договорни страни коишто се издавачи на неоптоварени средства или коишто ги одобриле неискористените вонбилансни побарувања за ликвидносна поддршка и за кредитирање на банката, а коишто не се опфатени во претходните редови од овој образец.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2021
6.	Прашање	Како се прикажуваат средствата кај централната банка во образецот РАС коишто во образецот РС се прикажуваат во редот бр. 3.2 „средства кај централната банка коишто можат да се повлечат“ (средствата на банката на жиро-сметката и расположливиот депозит преку ноќ) и во редот бр. 3.3.1.1 „ниво 1 Централна банка“ (благајничките записи)? Која ознака треба да се стави во колоната бр. 2 „тип на производ“, ако износот на расположливиот депозит преку ноќ е најголем во однос на средства на жиро-сметката на банката и износот на благајничките записи со кои располага?
	Одговор	Согласно со точката 26 потточка 26.2 од Упатството, банката треба да ги прикаже средствата на жиро-сметката во Народната банка, вклучувајќи го и износот којшто е потребен за исполнување на обврската за задолжителната резерва во денари, како и износот на расположливиот депозит преку ноќ, во редот бр. 3.2 „средства кај централната банка коишто можат да се повлечат“, додека благајничките записи се прикажуваат во редот бр. 3.3.1.1 „ниво 1 Централна банка“ од образецот РС. Овие неоптоварени средства со кои банката располага на датумот на известувањето се прикажуваат во образецот РАС во редот бр. 1 „централни банки“ и во случај кога расположливиот депозит има најголемо учество, во колоната бр. 2 „тип на производ“ од редот бр. 1 се внесува ознаката „О“.

	Датум на објавување на одговорот	7.4.2021
7.	Прашање	Како треба да се пополни колоната бр. 4 „вредност на обезбедувањето прифатливо за ЦБ“ од образецот РАС во услови кога куповните цени на хартиите од вредност се достапни преку апликацијата за интрадневен и расположлив кредит преку ноќ, само за тековниот ден?
	Одговор	Банката треба да воспостави систем за обезбедување и потврдување на податоците коишто ги користи за пополнување на колоната бр. 4 од образецот РАС врз основа на расположливите податоци за цените на хартиите од вредност за датумот за кој известува.
	Датум на објавување на одговорот	7.4.2021